

morte animam corpori reuincendo et non dimittendo animam meam in inferno nec corpus in sepulchro. Christus ut homo peti qui ut deus facit quod petit (et retribuam eis) penas debitas pro commissis in presenti ut locum et gentem amittentes dispergantur et in futuro ut secundum merita recipientes damnentur. Qui vere facies quia

In hoc cognoui quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me.

In hoc scilicet (quoniam voluisti me) id est quod semper acceptus voluntati tue placui tibi. Cognoui et fiduciam habui (quoniam non gaudebit inimicus meus scilicet populus iudeus super me) quasi me superato. id est quod mere suscitabis unde non gaudebunt sed potius dolebunt. Gausi enim sunt de morte et tristi de resurrectione. Vel (In hoc cognoui) experimento (quoniam voluisti me). id est diligis me (quoniam non gaudebit inimicus meus super me) non resuscitato. id est quoniam resuscitabis me. In hoc enim quod resuscitat apparet patris dilectio. Deinde affirmat quod orauit. d.

De autem propter innocentiam suscepisti et confirmasti me in conspectu tuo in eternum.

De autem flagellatus sine merito occisus sine debito (propter innocentiam) id est propter meritum innocentis vite et immunitatem a peccato (suscepisti) sanandum sicut medicus egrotum (et confirmasti me) dando immortalitatem et impassibilitatem. (in conspectu tuo) id est in maiestate et diuinitate tua vel in presentia tua (in eternum) ut ultra non moriar qui in conspectu hominum et ad tempus infirmasti me prius. Vel (suscepisti) in resurrectione de morte ad vitam (et confirmasti me) gloria immortalitatis (in conspectu tuo) mansurum tecum. Et inde laus tibi et gratiarum actio. unde sequitur.

Benedictus dominus deus israel a seculo et in seculum: fiat fiat.

Benedictus et laudatus sit (dominus deus) id est tanquam dominator et creator (israel) id est videns eum per fidem et credens eum videre illum per speciem qui intelligunt filium eius deum esse et hominem (a seculo) id est ex quo omnia inceperunt (et in seculum). id est usque in seculum futurum ubi iam omnia eterna sunt. (fiat fiat) hec scilicet laudativa benedictio ab omnibus: quia hec repetitio et geminatio confirmatio est et ostendit hoc ab omnibus esse fa-

ciendum. In hebreo autem habetur amen amen. quod importat veritatem ac fidelitatem et confirmationem.

Oratio. Hostrozum peccaminum mitis indulgeter ne deus: qui indignanter insinuas effugere dicim malum si misericordia subsequatur egeum: ser opem quesumus doloribus nostris: ut dum carnalia delicta clementer arguis medicinam anime placabiliter largians. Per do.

Psalmus de ardenti et feruenti desiderio diuine visionis ac tedio et tristitia dilationis propter moram presentis peregrinationis. ps. xli.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est. In finem intellectus filius chore. Hoc est intellectus huius psalmi attribuitur filius chore id est crucis et christi: directus in finem id est ad summam beatitudinem peruenire desiderantibus. Dic enim psalmus conuenit omnibus christianis flamma diuine charitatis accensis et deum ardenter desiderantibus. Jam ergo fidelis non solum credens Christum esse deum ut supra monebatur sed etiam intelligens quod non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam quere clabitur in nobis hoc intellectu se consolatur quatenus si speret in deo in sua peregrinatione ut eum videre mereatur in perueniente patriam desiderans et miseras huius seculi deplorans. Materia: ardens et feruens desiderium summi boni et diuine visionis ac tedium et tristitia dilationis. Intentio: monere nos presens seculum relinquere et aduersitates huius vite non timere: ac feruente animo deum desiderare et celestia sola appetere. Sententia in generali: propheta in isto psalmo loquitur in persona perfecti et deuoti considerantis miseriam presentis vite ac totis precordiis suspirantis de presens seculo nequam eripi et ad celestem patriam peruenire habentis cum paulo desiderium dissolui et esse cum christo. Sententia in speciali: Ostendens ergo desiderium suum ait. (Quemadmodum) id est quasi ardens (desiderat) et festinat ceruus serpente perempto et consumpto venire (ad fontes aquarum) propter sitis refrigerium (ita) consumptis victis (desiderat) ardenti desiderio amplius quam ante (anima mea) venire (ad te deus) qui es fons aquarum

irriguus unde omnia bona fluunt te sitienti-
bus ut te videre mereatur ac per claram visio-
nem et plenam fruitionem tui facieris. Dein-
de conuertis se ad auditores ut admoneantur
et edificentur dicens

Situit anima mea ad deum fontem vi-
num: quando veniam et apparebo ante
faciem dei:

Situit id est summe desiderauit (aia mea)
venire (ad deum fontem) vel fortem (vium)
Deus est fons viuus: fons indeficiens. **U**el for-
tis et viuus id est incorruptibilis et immorta-
lis (quando) ergo (veniam?) quando finietur
peregrinatio mea? quasi diceret. cupio dissol-
ui. **H**oc ait et magnitudine desiderij. quia qd
citius est deo: tardum est hominis desiderio (et
apparebo) qz tunc et nos apparebimus qui mo-
do latemur (ante facie dei) qz tunc videbimus
eum sicuti est. **I**nterim autem.

Fuerunt mihi lachryme mee panes die
ac nocte: dum dicitur mihi quotidie vbi
est deus tuus?

Fuerunt mihi lachryme mee non amaritu-
do que peccantem absorbet: sed (panes) id est
refectio et consolatio spiritualis quia afflictio-
nibus eruditur christianus. et sicut corpus ci-
batur et satiatur pane: ita anima eius lachry-
mis (die ac nocte) id est semper et continue siue
in prosperis et aduersis. quasi diceret. pro dila-
tione visionis semper vixi in luctu et lachry-
mis nullam aliam recipiens consolationem.
(dum) id est quia (dicitur mihi quotidie) im-
properando ab inimicis deum visibilem co-
lenibus (vbi est deus tuus) ut subueniat tibi.

Possunt et predicta conuenire cathecumi-
no vel penitenti sicut perfecto et iusto. **C**eruo
enim comparatur quilibet fidelis: **Q**uia cer-
uus senio aggrauatus excrecentibus pilis et
cornibus serpentem haurit naribus quo ab-
sorpto veneno estuat unde ad fontem biben-
dum ardentissime anhelat: quo hausto cornua
et pilos deponit. **I**ta cathecuminus vel peni-
tens veneno viciozum a terra contractorum se
estuate cognoscens fontem baptismi vel peni-
tentie desiderat ut ibi viciozum pilos et super-
bie cornua deponat et sic reiuuenscit factus
homo nouus. **S**icut etiam ceruus serpentem
tractum interimunt quo interempto fontem
causa bibendi querit ita perfectus et iustus co-
sumptis in se vicijs et peccatis fontem contem-
plationis vbi reficiatur concupiscit. **O**mnes
tamen ad eundem tendunt fontem id est ad chris-

stum qui est fons aquarum viuentium. **U**nde
dicit cathecuminus vel penitens. (**Q**uemad-
modum ceruus tracto serpente (desiderat) ve-
nire (ad fontes aquarum) ut reiuuenscit ita
desiderat anima mea) tractis vicijs peruenire
(ad te deus) ut per te deponam omnem vetu-
statem peccati et in nouitate reformer spiritua-
li. **I**deo (**S**ituit anima mea ad deum fontem)
vel fortem (vium) quia erit mihi indeficiens
refrigerium vel releuatio multarum miseria-
rum (quando veniam et apparebo ante faciem
dei) scilicet ante faciem gratie sicut perfectus et
iustus ante faciem glorie. (**F**uerunt mihi la-
chryme mee panes die ac nocte) quia semper
est mihi dolor in hac vita que nocte ac die va-
riatur: sed ille dolor me reficit propter spem ve-
nie que consolatur quia exinde spero remissi-
onem peccatorum. (dum dicitur mihi quoti-
die vbi est deus tuus?) cur non subuenit tibi in
pressura tua.

Hec recordatus sum et effudi in me ani-
mam meam: quoniam transibo in lo-
cum tabernaculi admirabilis usqz ad do-
mum dei.

Hec recordatus vel meditatus (sum) scilicet
et has irrationes et vbi sit deus meus. (et effu-
di in me animam meam) id est relicis exteri-
oribus dilataui eam ad intelligendum et at-
tingendum deum. (quoniam transibo) vel in-
grediar per conlustrationem et contemplatio-
nem fidelium et sanctorum (in locum taberna-
culi) scilicet ecclesie militantis (admirabilis)
in profunditate fidei: in altitudine spei: in lati-
tudine charitatis id est in presentem ecclesiam
Extra quam si quis querat deum errat que est
quedam imago et species future **H**ierusalem:
que dum videtur amplius illa desideratur et
sic perueniam mente (usqz ad domum dei) eter-
nam in celis vbi inuenitur deus. **E**t quomo-
do perueniam

In voce exultationis et confessionis
sonus epulantis.

In voce exultationis id est ineffabilis gau-
dij (et confessionis) id est laudis eterne que deo
decantatur ab angelis que vox est sonus epu-
lantis id est sonantium epulantium id est de
eterna refectione gaudantium. quasi diceret. ca-
pitis suauitate laudis angelice que iam susci-
piatur mente et ductus summa mentis dulcedi-
ne illuc perueniam. **D**e illa eni eterna et iocun-
da festiuitate sonat nescio quid canorum: et
dulce auribus cordis: et mulcet aures sonus

festiuitatis illius et rapitur eternus ad fontes
aquarum: si tamen nō perstrepat mundus am-
bulanti in hoc tabernaculo et mirabilia dei in
fidelibus consideranti.

**Quare tristis es anima mea: et quare co-
turbas me.**

Quare ergo (tristis es) o (anima mea) scilicet
et pars inferior (et quare conturbas me) ratio-
nanti et intellectui tu sensualitas dolorem mi-
hi ingerendo et gaudium meum interrompen-
do. **Inter** pat enim superior pars anime par-
tem inferiorem. quasi diceret. o anima mea cū
locunda videas: cum de deo non dubites: quē
presentis: nihil est in mundo quare hoc facere
debeas. **Eccē** iam quadam interiori dulcedi-
ne letari sumus. ecce acie mentis aliquid inco-
mutabile perspicere potuimus quare adhuc
tristis es tantam expectans beatitudinem. **Et**
quasi responderet illi aīa eius in silentio ideo
te conturbo quia nondum ibi sum et adhuc co-
tutior scandalis et tentationibus. **Dat** inter hec
mala ratio consilium. d.

**Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei et deus meus.**

Spera interim (in deo) et habitans in spe
per patientiam sustine et consolationem recipe
(quoniam adhuc) et si non modo plene sed so-
lum in spe tamen in futuro (confitebor illi) in-
te continue cum beatis confessione laudis di-
uine quando videbo cum sicut est dicens sic:
(salutare) id est vera salus anime mee a quo sci-
licet non a me est salus mihi. (vultus mei) id ē
ex forma mea quam assumpsisti quia homo vt
ego: et etiam (deus meus) id est creator meus tu
es et non alius. **Ipsē** enim saluator noster ho-
mo est et deus. **Nel** sperare potes quoniam cō-
fitebor in presenti id est de peccatis penitenti-
am agam vt tibi non oblitam. **Hec** autem cō-
turbatio est ex nobis seu nostro vicio et dese-
ctu: vnde sequitur.

**Ad meipsum aīa mea perturbata est: propterea
memor ero tui de terra .ff.**

Ad meipsum vel a meipso (anima mea tur-
bata est) que nisi carnis vicia essent tranquilla
permaneret: vñ ad meipsum referendus. i. meo vis-
cio est rector quid dicit. **Nel** (ad meipsum aīa mea)
relata (conturbata est) que ad deum relata refi-
citur non est mihi firmitas in me ideo nunquā
presumam de me sed sperabo in deo. **Et** quia
hanc conturbationem fecit superbia (propter
ea) vt consoletur (memor ero tui) domine festi-
nando ad te qui excludis omnia mala. et pro

quibus sit memor dei subdit scilicet de terra
iordanis id est quia in baptismo peccata remi-
sisti et me humiliando terram fructiferam feci-
sti. **Iordanis** enim qui interpretatur descensio
sue humiliatio: significat baptismum in quo
humiliati lauantur et fiunt terra fructifera (et)
memor ero tui (de hermonym) scilicet (a mon-
te modico) id est quia fecisti me mihi displicere
et diabolo abrenunciare ac montem et in vir-
tutibus altum et tamen modicum et humilem
Hermonym enim paruus mons est iuxta ior-
danem scilicet quidam tumor et collis montis
hermon. et interpretatur anathematizatio. ho-
rum minor malis non turbatur. **Descende** er-
go vt eleueris: noli extolli ne elidaris. **Anathe-**
matiza te ipsum displicendo tibi vt placeas deo
ac diabolum et vicia abrenunciando eis. **Et**
nota congruam coniunctionē iordanis et her-
monym et montis modici. **Nemo** enim currit
ad remissionem peccatorum quasi ad iorda-
nem nisi qui sibi displicet et qui se fatetur pec-
cator: in quod sonat hermonym: et nemo con-
fiteatur se peccatorem nisi qui se humiliat: quod
notatur in monte modico. de terra ergo iorda-
nis et hermonym dei reminiscitur quia in eo
q ab elatione descendit et semetipsum despiciat
diabolumq et vicia excludit ad conditoris sui
memoriam reuocatur. **Et** de eo sic esse memor
tui nam ad hoc

**Abyssus abyssum inuocat: in voce ca-
tharactarum tuarum.**

Abyssus abyssum inuocat id est euangeli-
um et lex in hoc concordant quia duo testame-
ta que propter profunditatem intelligentie dis-
cuntur abyssus: quoddam sibi mutuo adi-
mentum conferunt. **Vetus** enim est prophe-
cia noui quod annunciat: et nouum veteris est
expositio quod in testimonium vocat. et hec in-
uocatio fit et probatur (in voce) et testimonio
(catharactarum tuarum) id est per doctrinam
et predicationem prophetarum et apostolorum
tuorum hoc hominibus denunciantium. **Ca-**
tharacte enim proprie dicuntur fenestre terre
seu aqueductus vnde ebullit aqua vel fenestre
seu nubes vnde procedit pluuia. **Vnde** dicit
Dugo q catharacte sunt vie subterraneæ per
quas fluunt aque et dicuntur translatiue in ce-
lo meatus pluuiarum catharacte. **Tales** sunt
sancti prophete et apostoli a quibus manant
dei fluentia et profuit nobis vera doctrina. **Au-**
ditā autem doctrina et predicatione

**Omnia excelsa tua et fluctus tui: super
me transierunt.**

Omnia excelsa tua id est omnia iudicia tua
alta inuestigabilia (et fluctus tui) id est commi-
nationes tue terrentes et tundentes que ibi co-
nascuntur (super me transierunt) id est superaue-
runt me ac in imo dimerferunt et humiliaue-
runt sed tamen transierunt. **U**el ideo etiam me-
rito memor ero tui quia (Omnia excelsa et flu-
ctus tui) qui erant (super me) id est maior et mi-
nor pena que me superabant (transierunt) et q-
cuerunt. recessit ira: venit misericordia. transie-
runt fluctus: venit tranquillitas. ubi abunda-
uit peccatum: superabundauit gratia. quia in
ira sua non continuit misericordias suas deus.
vnde et subditur

In die mandauit dñs misericordiā suā:
et nocte canticum eius.

In die id est in tempore prosperitatis et gra-
tie. **E**nde scriptum est. **E**cce nunc tempus ac-
ceptabile: ecce nunc dies salutis. (mādaui do-
minus misericordiam suam) id est fecit nobis
scum misericorditer. **S**ed quia et dies habet
noctem et gratia tribulationem: omnes enim
qui volunt pie viuere in christo persecutionem
patiuntur. ideo (et in nocte) tribulationis man-
daui (canticum) laudis (eius). **C**anticum enī
in nocte est laus dei et gloriatio in tribulatione.
Uel ideo etiam memor ero tui. quia **I**n die id
est in prosperis (mandauit dominus) et docet
(misericordiam suam) et vult se predicari mise-
ricordem quia liberat de tribulatione. (et no-
cte) id est in aduersis mandauit (canticum eius)
id est precepit exultare in ipso. **S**ed quia dum
tribulamur periclitamur non solum laudare
deum nos oportet sed etiā orare ideo subdit

Apud me oratio deo vite mee: dicā deo
susceptor meus es.

Apud me id est in me et mecum (est oratio)
in tribulatione immolanda (deo vite mee) id ē
que fit deo qui prestat mihi vitam et presentem
et eternam. quasi diceret. intus me habeo quod
offeram et vnde deum placem non extra que-
ram nec de longinquo afferam. **H**oc potest ve-
raciter dicere qui intimo archano cordis sui
deum orat non qui mente extra vagatur et qd
dicit non intelligit. **E**t in ipsa oratione (dicam
deo) quasi gratias agendo (susceptor meus es)
id est me infirmum suscepisti ad curandum.
Uel (susceptor meus es) ad protegendum ne
in tribulatione succumbam. **I**terū autē in-
firma anima videns se inter tentationes tribu-
lari gemendo conqueritur. d.

Quare oblitus es mei: et quare cōtrista-
tus incedo dum affligit me inimicus.

Quare) ergo oblitus es mei) in mīseris me
relinquendo. **S**ic enim laboro quasi tu obli-
tus sis mei. videtur obliuisci dominus seruos
suos quando eos permittit affligi: tentationibz
concuti nec eos cito exaudit: non visibiliter ad-
iuuat (et quare contristatus) scdm sensum car-
nis que horret has difficultates (incedo) ad te
per viam huius vite (dum) id est quia (affligit
me) extendendo et tribulando interius et exterius
(inimicus) visibilis et invisibilis scilicet dia-
bolus: hereticus: tyrannus: falsus frater: mun-
dus et corpus. quasi diceret. vtināz liberes me
ne sic affligar. **I**deo autem dicit quare: quia ne-
scit aliquis vtrum hoc patiat ad probatio-
nem suā ad damnationem. **A**ffligit inqz et

Dum confringuntur ossa mea: expro-
brauerunt mihi qui tribulant me inimi-
ci mei.

Dum confringuntur ossa mea id est virtu-
tes in quibus consistit robur mentis que ali-
quando turbantur ex afflictionibus nam qua-
si ossa franguntur dum virtus patientie vel q-
libet alia affligitur et torpescit. tunc inquam vl-
tra afflictionem etiam (exprobrauerunt mihi
qui tribulant me inimici mei) scilicet demones
et homines mali qui sunt eorum ministri exul-
tantes et me iridentes. **U**nde in alio psalmo
dicitur. qui tribulant me exultabunt si motus
fuerō. **E**t subiungit quō exprobrauerūt.

Dum dicunt mihi p singulos dies vbi
est deus tuus: quare tristis es aīa mea et
quare conturbas me.

Dum dicunt id est dicentes (mihi per singu-
los dies) id est assidue (vbi est deus tuus) ten-
tantes me in desperationēz inducere de tua vi-
sione. hoc maxime in tentationibus ecclesie di-
citur fidelibus. **Q**uasi dicerent nullus est de-
us tuus et non apparet qz habeas deum cum
te nullus defendat vel te liberare non curat vel
non potest. **E**t quia propter hoc anima turba-
ta est et talis tentatio est simpliciter repellenda
ideo subditur (quare tristis es anima mea) per
dolorēz (et quare conturbas me) per despera-
tionem propter tales tentationes. **E**t ne dicas
ideo turbor qz hic mala patior sz potius

Spera in deo qm adhuc cōfitebor illi: sa-
lutare vultus mei et deus meus.

Spera) interim (in deo) expectando libera-
tionem (quoniam adhuc) post istas tribulatio-
nes) cōfitebor illi) in futuro cōfessione laudis cō-
tinue cum ad sui conspectū adduxerit vultum
meum dicens ei (salutare vultus mei et deus

meus) tu es et non alius. De hoc vide supra. Repetit hic ipsam confessionem et spei confirmationem quia repetitio confortatio est contra tribulationes et tentationes frequentes.

Vultus nostri mirificum **O**ratio.
salutare: quem aie fidelium ardentem sicut ser-
uulorum: tribue: ut dum te visibili lachryma-
rum imbrepascei requirimus: inuisibiliter te in
tra pectoris nostri tabernaculum collocemus.
Per dominum.

Psalmus contra pressuras seculi ne
deficiamus in eis necque retrahant nos a
deo: ac de separatione iustorum a prauis et hic
et in futuro. **ps. xliij.**

Iudica me deus
et discerne causam meam de gente non
sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

Auctor psalmi propheta David. Titulus hic
est. In fine psalmi David. Hoc est psalmus iste dirigens
nos in finem. id est in christum: convenit David. id est ius-
to ex societate pravorum et miseris huius vi-
te afflictio: qui hic loquitur et gemens inter ma-
los petit ab eis separari. Qui ergo supra se conso-
latur per spem quam habet in deo hic conquies-
rens de punctione malorum precatur ab eis se-
parari nunc animo: et in futuro et loco. Mate-
ria: separatio iustorum a malis hic in causa in futu-
ro aut separatio et loco et persona. Intentio: mo-
nere iudicium et separationem malorum appeti-
mus: et ne in pressuris deficiamus: sed in domino
speremus. Scipsum enim confortando intendit
confortare et debiles quosque suo exemplo. Ex
his patet sententia in generali. Nam propheta in
isto psalmo in persona iusti precatur non peccata
sua discuti quod periculosum est: sed causam suam
ab impiis separari ut possit cum electis socia-
ri. Qui enim a malis hic in causa discernitur se-
curus esse potest quia in extremo iudicio totus et cor-
pore et anima sepabitur. Sententia in speciali: vi-
dens ergo nunc malos cum bonis corpe volens
ab eis separari nunc animo et postea loco excla-
mat. (Iudica me deus) qui iustus es et miseri-
coris: et determinatur qualiter accipitur nomen
iudicij cum dicitur (et discerne) hic si non locum
saltem (causam meam) et merita que sunt causa
vite (de gente non sancta) quod quasi exponens
subdit (ab homine iniquo) scilicet a persecutore manife-
sto et qui aperte malum facit (et doloso) scilicet insidia-
tore occulto et qui latenter decipere querit et hic
est gens non sancta (erue me) hic in presenti ne ab

eis corruptar. Vel de futuro totum accipiendo
petit causam sue retributionis separari ab im-
piis: ut bedis ad sinistram positus: ipse sit ad dex-
teram cum electis. Et debes hoc facere.

Quia tu es deus fortitudo mea: quare me
repulisti et quare tristis incedo dum af-
fligit me inimicus.

Quia tu es) o (deus fortitudo) et virtus (mea)
qua opus est inter hec scandala id est a te est et
dependet mea fortitudo qui per me infirmus
et fragilis sum et non sufficio. non de viribus
meis presumo: nec aliunde habere aliquam for-
titudinem nisi a te solo et totam spem meam in
te pono (quare) ergo (me repulisti) dimittendo
me in afflictione cum sis fortitudo mea. Nun-
quid invalida est manus tua. (et) etiam (quare
tristis incedo) et ambulo per hanc miseriam
quia periclitor et nondum vici eam. (dum af-
fligit me inimicus) diversis tentationibus. Ac
si optando diceret utinam ulterius affligi non
permittas. ut autem excludatur inimicus

Emitte lucem tuam et veritatem tuam
ipsa me deduxerunt et adduxerunt in mon-
tem sanctum tuum et in tabernacula tua.

Emitte lucem tuam et veritatem tuam) id est
aufer tenebras et da lucem: aufer errorem et do-
ce veritatem. Nisi enim nos illumines in tene-
bris sumus. nisi nos veritatem doceas errabi-
mus. et quasi iam impetrasset quod oravit sub-
dit (ipsa) scilicet lux et veritas tua (me deduxerunt)
ab errore et iniquitate ne aberrarem de
lata et spaciola via que ducit ad mortem ne pe-
rirem (et adduxerunt) per fidem charitate for-
matam (in montem sanctum tuum) id est in per-
fectionem et eminentiam virtutum (et in taber-
nacula tua) id est in unitatem et societatem san-
ctorum scilicet in presentem ecclesiam. Taber-
nacula enim sunt peregrinantium et militan-
tium et nos hic peregrinamur a domino et mi-
litamus adversus diabolum. Non autem taber-
naculum sed tabernacula: quia multe sunt con-
gregationes iustorum et in multis locis servit
domino militia christiana.

Et introibo ad altare dei: ad deum qui le-
tificat iuventutem meam.

Et ibi positus (introibo ad altare dei) scilicet
(ad deum) videndum (qui lenificat iuven-
tutem meam) nunc per spiritus renovationem
me veterem hominem exuendo et novum in-
duendo et in futuro me iuvenem factum et in-
novatum deposita omni vetustate lenificabit
dando immortalitatem et impassibilitatem.
Altare enim dei est ipse filius dei. Ad hoc autem

altare introimus modo p fidem postmodum
introibimus per speciem. Et in hoc altari mo-
do offerimus deo pfi vota z sacrificia cor co-
tritum et humiliati orōes z pces: postmodū
repulsa omni tristitia in eodem altari in ipsa
diuinitate sacrificiū tantūmodo offerimus
laudis et nō orōnis. Sed ad illam laudem
quisquis puenire appetit prius oportet vt b
inchoet ideo subdit.

Cōfitebor tibi in cythara deus deus meus
qre tristis es aīa mea et qre pturbas me.

Cōfitebor tibi. i. laudabo te et grās agas
tibi (in cythara). i. in tribulatiōe o (deus) oīm
p creationē (deus meus) p specialē vocatiō-
nem. **C**ythara ab inferiori reddit sonū sicut
psalterium a superiori. Qui ergo pcepta dei fa-
cit et nō patitur in psalterio pfitetur: qui ve-
ro facit et patitur qd quidem ex inferiori na-
tura est in cythara cōfitebatur. Picit ergo cōfi-
tebor tibi in cythara ppter illud qd dixerat.
Quare tristis incedo dum affligit me inimi-
cus. Patiebatur enī ex inferiori afflictōe et in
eo ipso volebat placere deo et gestiebat grās
agere fortis in tribulatiōibz (quare) ergo (tri-
stis es aīa mea) in tāta spe posita (et quare cō-
turbas me) obnubilās serenitatē interni gau-
dij mei. q. d. ne hoc facias s; potius

Spera in deo qm̄ adhuc pfitetur illi: sa-
lutare vultus mei et deus meus.

Spera in deo) nō in te expecta patienter
dñm remuneratōre et cōsolare (qm̄) iam con-
fessus in tribulatiōibz (adhuc) post has mi-
serias (cōfitebor illi) laude continua cum ele-
ctis. modo cōfiteor afflictus: futurū est vt ad-
huc cōfitear renouatus et letificatus. Et hec
est et erit mea pfectio scz (salutare vultus mei)
quia me saluasti (et deus meus) quia me crea-
sti. Et hec est magna causa sperandi qz salua-
tor meus est vultus mei. i. habens vultū me-
um: formam meā: et pro me est homo factus:
et ipse est deus meus.

Oro

Te fontē ppetui luminis om̄ipotens de-
us inuocamus et quesumus vt emissa veri-
tate tua cordibz nr̄is noue nos lucis clarita-
te pfundas. Per dñm.

Psalmus de p̄speritate tpali patrum
veteris testamenti: et de grauitate tempo-
ralis afflictōis fidelium testamenti no-
ui.

p̄s. xliij.

Deus auribus no-
stris audiuius: patres nostri an-
nunciauerunt nobis.

Auctor psalmi propheta dauid. **T**itulus
talis est. In finem psalmus filiis Choro ad
intellectum. Et est sensus. psalmus ille diri-
gens nos in finem id est in christū vel in eter-
nitatem: attribuitur seu proponit filiis Cho-
re id est passionis et sanctis martyribz ad in-
telligendum. id est vt intelligant cur deus vi-
detur fideles noui testamēti derelinquere tē-
poralia subtrahendo et affligi pmittendo cū
patres antiquos inuenerit in manu valida et
eis apposuerit temporalia: quod ideo facit de-
us vt contemnant tēporalia et desiderent eter-
na et vt sciant per temporalia bona data an-
tiquo populo significata esse spiritualia bo-
na que iam dantur christiano populo et ple-
nius dabuntur in futuro. Et est ille psalmus
confortatio et confirmatio infirmorum. Fi-
deles enim qui supra gemunt inter malos
nunc vt consolentur et patientiam habeant
monentur vt intelligant nos hic vocari ad
agonem non ad securitatem: in futuro vero
ad coronam: non hic prosperandum sed tri-
bulandum: in futuro vero gaudendū. **D**a-
teria: prosperitas temporalis patrum vete-
ris testamenti et tribulatio fidelium testamen-
ti noui. **I**ntentio: nos inuitare ad patientiā
et consolationem in temporalibz tribulatiōi-
bus habendam ac monere ad contemptum
terrenorum et appetitum celestium. **S**enten-
tia in generali. propheta in isto psalmo in p-
sona cuiuslibet fidelis et iusti in afflictione
mentis vel corporis positi et specialiter in p-
sona martyrum imitatorūz christi recolit be-
neficia et bona populo antiquo exhibita z ex-
plicat mala que nunc fideles sustinet in hac
vita petitqz a malis ipsis liberari misericor-
dia et virtute diuina. **S**ententia in speciali:
propheta ergo in persona fidelium et marty-
rum recolit preterita dicens. (Deus auribus
nostris) scz audiendi et cordis (audiuius)
id est cognouimus et intelleximus. **A**udire
enim auribus est ad plenum audire vt et cor
intelligat. **U**ñ z dominus in euangelio. Qui
habet aures audiendi audiat. **M**ulti enim
habent aures carnis non cordis quia exteri
us audiunt intus non recipiunt. Nam (pa-
tres nostri) qui noluerūt nos decipere scz pa-
triarche et prophete non quilibet homines
(annunciauerūt nobis) per scripturas suas
et in libris autenticiis. Et quid annuncia-
uerunt.

Opus quod operatus es in diebz eoz
et in diebus antiquis.

Opus scilicet miraculosus (quod opatus es in diebus eorum) videlicet educatio de egypto: per mare traductio: custodia in deserto et in terra promissionis inductio et cetera talia. (et in diebus antiquis) scilicet opus quod fecisti in exordio de creatore celi et terre de his que contigerunt ante diluvium que omnia specialiter implentur in nobis.

Et hoc est opus quod fecisti in diebus eorum. quia

Manus tua gentes dispersidit et plantasti eos: afflixisti populos et expulisti eos.

Manus tua. id est virtus et potentia (gentes) terre promissionis (dispersidit) morte et alijs modis (et plantasti eos) scilicet pres nos in eadem terra firmando habitationem eorum in illa sicut in terra firmatur planta que ad hoc plantatur ut radice et fructificet. **N**ota ex hoc ordine quod prius naturaliter remittuntur peccata que infundat gratia. iuxta illud. **E**gressus viciorum virtutis opatur ingressus. **D**ispersio enim gentium significat extirpationem viciorum. plantatio patrum infusionem et conservationem virtutum. **E**t hoc factum est non facile immo prius (afflixisti) per multa bella (populos) qui ibi erant (et) sic (expulisti eos) de terra sua. **C**um multa difficultate sunt eieci: et te oportet cum multa difficultate inolitam maliciam vincere. vix enim dediscitur vicium cui aliquis assuevit. **N**ec itaque tu fecisti non pres nos.

Nec enim in gladio suo possederunt terram: et brachium eorum non salvavit eos.

Nec enim in gladio suo. id est in virtute armorum suorum patres nostri (possederunt terram) illam (et brachium eorum) id est fortitudo naturalis et robur (non salvavit eos) de manibus inimicorum. quia. **N**ec per se habuerunt terram: nec per se sunt salvati. **S**i enim seipos non potuerunt salvare ab illis gentibus: multo minus constat ut propria virtute terram illorum potuissent possidere. **B**rachium inquit non salvavit eos.

Sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui: quoniam complacuisse in eis.

Sed dextera tua. id est appropinquatio et favor gratie tue (et brachium tuum). id est potentia tua et fortitudo quam eis dedisti (et illuminatio vultus tui). id est claritas et manifestatio presentie tue certis signis ostense scilicet miracula que erant eis demonstratio presentie tue. **N**alio enim signis eis affuisti ut effectum signorum tuam presentiam innuances. et sic fecisti non meritis suis. sed (quoniam) complacuisse tibi: et placitum tuum collocasti (in eis) id est ex benignolentia tua: quia placuit tibi ut illis hoc faceres: et quia ita bene fecisti illis pa-

tribus corporaliter spero quod similiter mihi facias spiritualiter. **N**am

Tu es ipse rex meus et deus meus: qui mandas salutes iacob.

Tu ipse non mutatus qui hoc illis fecisti (es rex meus) et rector reges me spiritualiter per bonos mores et virtutes (et deus meus) creator et conditor quem adoro et colo: tu me soles ducere ut rex: tu mihi soles subvenire ut deus. (qui mandas fieri) salutes corporales (iacob). id est illi populo antiquo descendenti de iacob. **E**t per salutaria mandata tua specialiter salvas eos qui luctantur et vicia supplantant. quia. **Tu es unus et idem modernorum et antiquorum fidelium.** et ideo que illis tunc temporaliter fecisti: nobis et cuilibet fidei luctatori et supplantatori viciorum specialiter facies. et sicut illos iunxisti ita et nos. unde sequitur

In te inimicos nostros ventilabimur cornu et in nomine tuo spernemur insurgentes in nobis.

In te pugnatores nostro et per te omnes (inimicos nostros) scilicet carnem eius voluptates fugiendo. mundum eius vanitates premendo. diabolum eius tentationibus resistendo. (ventilabimus). id est pericliemur et dispergemur sicut paleam a granis sepantes (cornu). id est tua virtute seu fortitudine et defensione non nostra. (et in nomine tuo) christiano a te nobis dato vel in nominis tui invocatione (spernemus) id est suppeditebimus et pro nihilo reputabimus adversarios (insurgentes in nobis) id est contra nos et nos impugnantes. **E**t bene dico in te et in nomine tuo.

Non enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non salvabit me.

Non enim in arcu meo sperabo. id est in providentia et prudentia mea humana vel in calliditate et occulta defensione. **A**rcus enim a longe trahit et occulte ferit. **E**t quasi in arcu suo sperat qui prudentie sue innititur et in sensu suo confidit. (et gladius meus). id est fortitudo mea et violenta defensio (non salvabit me) scilicet tu. **S**icut et patres nostri non speraverunt nec salvati sunt in suo arcu vel gladio. **S**ingulariter loquitur propter humilitatem quam quis in persona plurium vel ecclesie loquatur. **H**ec sunt duo in quibus valde confidunt homines seculi scilicet in calliditate propria et virtute. **S**ed ille totam salutationem suam in deo constituit unde subiungit

Saluasti enim nos de affligentibus nos: et odientes nos confudisti.

Saluasti enim nos. id est saluabis. ubi presentis

pro futuro ponit. quia tam certum est quasi iam factū sit. (De affligentibus nos) mō ppter te scz ab inimicis visibilibus et inuisibilibus qui nos hic affligunt. (et odientes nos). i. in odio nro pseuerantes (cōfudisti). i. cōfundes et erubescere facies qñ damnabunt ostendendo eis mala que fecerunt: damna bonoz que amiserūt: penas eternas quibz puniendi sunt. Confusis autē inimicis

In deo laudabimur tota die: et in noīe tuo confitebimur in seculum.

In te (deo) laudabimur nō arrogantes de gloria qz tu es laus et gloria nostra (tota die) id est in ppetuitate que nō est interpolata noctibus sz tota est dies. Tunc enī erit vnus dies cui nō succedit nox: vna eternitas tūc laus erit vnicuiqz a deo (et in noīe tuo). i. ad honorem noīis tui (cōfitebimur) tibi p fessione laudis (in seculū). i. semp et sine fine. hoc est laudabimus te qui es gloria nra. laudabimus ergo et laudabimur nos in te et tu in nobis.

Ita ergo fecisti antiquis in pterito et ita facies nobis in futuro

Nunc autē repulisti et pfudisti nos: et nō egredieris deus in virtutibz nris

Nunc autē in hoc tpe meo (repulisti nos) id est videris repulisse p hoc q pmutis nos affligi (et cōfudisti nos) in facie iniquoz qui bus hic habemur obprobrio tanqz frustra in te sperauerimus (et nō egredieris) vltorius. o (deus) euidenter. i. nō videris egredi manifestus et apparere (in virtutibz nostris) ostēdendo tuā p fentia in virtute et fortitudine nra cōtra hostes sicut olim patribz faciebas. in hoc tpe ad exercitationē repellimur et pfundimur vt in eternū glorificemur. nūc nō egredieris in virtutibz nris vt nos in posterū ppetua virtute corroboret.

Auertisti nos retrosum post inimicos nros: et qui oderūt nos diripiebāt sibi.

Auertisti. i. auerti pmutasti (nos retrosum post inimicos nostros) vt nos victos post se trahant. vt illi sint ante: nos retro. vt illi victores: nos victi deputemur. (et qui oderunt nos diripiebāt) nos tanqz in predam (sibi) alios trahentes: alios flagellantes: alios in carcerem mittentes: alios occidentes: alios diuersis tormentis verantes. Hoc cōtra illos qui de claustro reuertuntur ad seculū: quos demones faciunt sibi predam:

Dedisti nos tanqz oues escar: et in gentibus dispersisti nos.

Dedisti nos) psecutoribz ad interficiendū

vel feris ad vorandū hoc est viliter occidi pmutasti (tanqz oues escarum) que interficiunt vt ab hominibz vel lupis deuorentur. (et in gentibus dispersisti nos) id est dispergi permisti per captiuitatem et venditionem vt nos in seruitutē redigerent et ad spūs dominarentur nostri. In gentibz etiā dispersi sunt quando Petrus rome crucifigitur: et Thomas in india moritur: et innumeri martyres p innumera loca occiduntur.

Glendidisti pplm tuū sine precio: et non fuit multitudo in pmutatōnibz eoz.

Glendidisti. i. vendi et in mortē tradi permisti (populū tuū sine precio). i. sine compensationē et lucro. Quali sine precio populus sanctoz martyrum vendebatur quando tam preciosus sanguis fundebatur: et exemplo eoz nullus ad redemptionē et salutē cōuerterebatur qñ occidebantur et neminē lucrabantur: et si aliqui erant qui puerterentur ad compationē martyrū pauci erant. et hoc est quod subdit et nō fuit multitudo in cōmutationibz eoz) scz martyrū. i. pauci pro eis acquirantur: quia martyres occidebantur et pauci de occidentibz puerterantur. Insup ppter dura etiā turpia patimur. nam

Posuisti nos obprobrium vicinis nostris: subfannationē et derisum his qui sunt in circūitu nostro.

Posuisti nos obprobriū vicinis nostris) circa nos existentibz. Grauis est afflictio que a vicinis ingeritur quia non transitorie dicitur nec cito finitur. Vel (vicinis nostris) id ē ad fidem appropinquantibz et venire volentibus qui videntes mortē nostrā ita probrosam retrahant se a fide et posuisti nos (subfannationē) naso (et derisū) ore (his qui in circūitu nostro sunt) et nobiscū non sunt et tamē subfannant et derident nos. vel qui nos circūdant vt capiant et occidant.

Posuisti nos in similitudinē gentibus: cōmotionē capitis in populis.

Posuisti nos in similitudinē) et exemplū (gentibus) vt cum alicui maledictū inferre: vel malum cōtingere velint: de nobis formā maledictōis sumāt: et nos in exemplū pponāt nostram miseriam sibi imprecando dicentes: sic pereas vt Laurentius et hmoi. et posuisti nos (cōmotionem capitis in populis) ad insultandum nobis vt videntes nos continue cum derisione et indignatōne mouendo capita insultent nobis sicut et christo insultauerunt mouentes capita sua.

Tota die verecundia mea contra me est:
et confusio faciei mee cooperuit me.

Tota die).i. assidue (verecundia mea) seu pudor et erubescētia tantoꝝ obprobrioꝝ (cōtra me est).i. corā me et ante p̄spectū meū et cōfusio seu rubor et ignominia (faciei mee) qz in facie maxime apparet verecūdia et cōfusio. (cooperuit me).i. ex omni pte mihi occurrit: tanq̄ essem ea opertus. Per hoc enim q̄ dicit me: nō facie. non solū faciei s; etiā totius corꝝ poris indicauit horroꝛē. Et hec cōfusio pcedit et euenit mihi

A voce exprobrantis et obloquētis: a facie inimici et p̄sequētis.

A voce exprobrantis).i. insultantis et in faciem maledicentis apte. (et obloquētis).i. dolose mordentis et in absentia detrahentis occulte (a facie).i. a p̄sentia et instantia (inimici) in volūrate et odio habentis corde. (et p̄sequētis) in actu et ope. q. d. aduersarij mei p̄sequuntur me ore corde et opere.

Hec oia veniūt sup nos nec obliti sumus: et inique nō egim⁹ in testamēto tuo.

Hec p̄dicta (oia) valde grauiā simul) venerunt super nos et amore tui ea toleramus (nec obliti sumus te) dimittendo cultū tuum tanq̄ obliti essem⁹ tui (et inique nō egimus in testamento tuo).i. in lege: mandata eius transgrediendo. vel fidem tuam quam in baptismo pacti sumus abnegādo. q. d. inter tot aduersa s̄m p̄cepta tua nos habuimus nec fide nec opatione a te recessimus. Magna hic martyriū p̄stantia et p̄fectio p̄mendatur. S; nos si vel leue verbū iniurie audimus mor ad iracundiā inardescimus: vindictā si possumus exquirimus: si nō possumus odiū in corde qd est venenū diaboli portamus. Obluiscimur deū: obliuiscimur charitatē et patientiam: inique agimus in testamēto dei mādatorū eius p̄uaricatores facti. Ad hoc igitur hec scripta legimus vt quāta p̄ amore dei martyres sancti ptulerunt vigilanter attendamus: attendentes n̄ram fragilitatē et impatentiam deploremus et corrigamus. S; adhuc quid dicant audiamus

Et nō recessit retro cor n̄m: et declinaui semitas nostras a via tua.

Et nō recessit retro cor n̄m) bona deferendo et ad mala declinādo. vel de bonitate tua desperando s; semp ad ea que ante sunt nos extendimus ad p̄missum brauiū festinantes (et) dum sic tribulamur (declinasti).i. declinare fecisti: qz deriuasti et tulisti semitas no-

stras) s; carnaliū cogitationū: desideriorum voluptatū et p̄speritatū (a via tua) certa et angusta. et ostendisti nobis viam tuā sequendā que ducit ad vitā. **C**ōmendatio diuine gratie est. Quisquis viā dñi ingreditur ne tanq̄ de iusticia sua gloriatur: p̄teritas vias suas ad memoriā debet reducere et pensare de quātis cōcupiscentijs et desiderijs malis: de quātis voluptatib; et negligentijs: p̄ grām suam liberauerit eum misericors deus. In h̄ aut et ideo declinasti

Quā hūiliaſti nos in loco afflictōnis: et cooperuit nos vmbra mortis.

Quā hūiliaſti nos in loco afflictōis).i. in hoc mundo vbi affligimur ppter te. qui est locus afflictōis ac vallis ploratōnis et miserie nō leticie. sed mali vtuntur mundo p̄ paradiso: et pegrinatōne terre p̄ habitatiōne patrie. Quia hūiliauit nos deus affligēdo ideo declinauit nos a supbia n̄ra quatenus humiliati semitas n̄ras relinqueremus et sequeremur vias dñi. etiā ex illa hūiliatōe (cooperuit nos).i. vndiq; tanq̄ operimento circūdedit (vmbra mortis) nō vera mors s; vmbra. nō mors aīe: sed mors carnis. Vmbra mortis: carnalis mortalitas. vera mors: dānatio cū diabolo. **T**el⁹ (vmbra).i. timor (mortis) quia causatur a morte sicut vmbra a corpe. S; ppter hec oia mala nō sumus obliti te. qz

Si obliti sumus nomen dei n̄ri: et si expandimus manus n̄ras ad deū alienū.

Si obliti sumus nomē).i. honorificentia (dei n̄ri) vt ab eius fide et cultu tanq̄ eius obliti recederemus (et si expandim⁹ manus nostras) s; p̄ modū orantiū vel offerentiū (ad deū alienū) venerandū et colendū. qui neq; nos creauit neq; bonum nobis fecit: et si sumus idolatre. Et nō solum idola sed etiā vicia p̄ hec p̄nt intelligi. quoz undā enī deus vter est et auaritia: que est idolorū seruitus. et cetera h̄mōi. Expandit etiā manus ad deū alienū: qui opatur ob fauorem humanū.

Nonne deus requireret ista: ipse enī nouit abscondita cordis.

Nonne deus requireret) et erigeret (ista) s; ita manifesta in districto examine et iusto iudicio ad puniendū ea. q. d. vtiq; sic. nam et occulta requireret. vnde sequitur (ipse enī nouit abscondita).i. occulta et cogitatōes. (cordis) quo s; corde magis religio geritur q̄ deuotione corꝝ. et ideo solus potest iudicare nō solum de manifestis sed etiā de occultis propter qd nō requireret a nobis. ipse enī testis est

conscientie nostre et nouit quia non oblit sumus eum: quod ex hoc apparet

Quoniam propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis.

Quoniam propter te o deus et tua dilectione mortificamur. i. diuersis tribulationibus opprimimur tota die. i. incessanter et assidue (estimati) et reputati (sumus) ab hominibus sicut oues occisionis scilicet non fetose ad occidendum deputate. quia non reputamur idonei nisi ad occisionem: et occidimur sine aliqua reluctatione. Sancti viri mortificant sanguinem suum pro christo fundendo. primis copatiendo. carne macerando. vicia resecando. culpas lachrymis lauando. et hoc tota die quia tota vita sanctorum martyrium est. Igitur quia propter te ista patimur

Exurge quare obdormis domine: exurge et ne repellas in finem.

Exurge gerendo curam tuorum et ferendo opem (quare obdormis domine). i. videris negligere. quasi dormit dominus quando dissimulando non liberat. excitatur deprecatoibus et laborantes adiuvat. Querit autem quare obdormit quia incertus est vtrum hoc sit ex ira an ex misericordia: vtrum eum velit ad tempus probare et corrigere an ex toto relinquere. et ideo orat. d. (exurge) tanquam vigilans (et) si hic et ad tempus repellis (ne repellas) nos in finem et presumptorem. i. omnino et ex toto. Si vis ut tribulemur et tentemur: ne sinas ut frangamur et pereamus.

Quare faciem tuam auertis: obliuisceris inopie nostre: et tribulationis nostre.

Quare faciem tuam et gratie tue presentiam (auertis) et abscondis ac beniuolentiam quam erga nos habes non ostendis. quasi iratus: quasi non ad sis: quasi oblitus sis nostri (obliuisceris inopie nostre) quia propter te reliquimus terrena et modo sumus quasi sine ope sine solatio (et tribulationis nostre) quia pro amore tuo tribulamur et non eripimur. Et si nos nescimus tu scis quare: quia non nisi iuste. vnde hoc dicere non est querela sed supplicatio puri cordis pia. Et non debes obliuisci

Quoniam humiliata est in puluere anima nostra: coagulatus est in terra venter noster.

Quoniam humiliata est in puluere (supra nos in signum penitentie sparso (anima nostra) recordatione peccatorum. hoc est ad penam compuncti sumus: animam peccatorum memoria cruciando: secundum morem penitentium et ad modum tribulatoz cineres super capita sua ponentium (coagulatus est in terra). i. adhesit terre (venter noster) in eadem penam tota corporis effusione extensus ut sit prostratus toto corpore tensus: hoc autem dicendo summam huius

militatem ostendit. Qui enim genua terre affigit habet quo plus humilietur: qui vero terre prosternitur non habet ultra quo humilietur. quod dominus nuncium humiliati sumus: ultra quo humiliemur non habemus: iam puenimus usque ad summum humiliationis: veniat et assit tua miseratio: Ideo concludit.

Exurge domine adiuua nos: et redime nos propter nomen tuum.

Exurge domine et ne dissimules sicut dormiens (adiuua nos) laborantes (et redime). i. libera (nos) tantis malis oppressos adiuua in bonis libera a malis: et hoc non propter meritum nostrum sed gratis propter nomen tuum dilatandum et glorificandum ut cognoscaris et lauderis ab omnibus qui es deus in secula benedictus. **D**ico

Exurge domine in auxilium nostrum et erue nos ab obprobriis viciorum: et qui coram patribus nostris inimicarum gentium regna vicisti a persecutoribus inimicis vultus tui illuminatione nos eripe. Per dominum.

Psalmus de nuptiis Christi et ecclesie ac de ipsius Christi sponsi et ecclesie sue sponse multiplici laude et commendatione. **ps. cxiij.**

Ructauit cor meum: verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est. In finem pro his qui commutabuntur filiis chore ad intellectum canticum pro dilecto. Hoc est canticum istud quia hec est exultatio pro eternis tendens in finem. i. in summationem. habitum pro his qui commutabuntur. i. pro mutandis in melius et pro dilecto patris. i. christo commutante scilicet pro sponsa et sponso quia est pro laude vtriusque: scribitur filiis chore. i. christi et imitatoribus passionum crucifixi. ad intellectum. i. ut intelligant et venerentur mysterium tanti decoris et gratie scilicet coniunctionis christi et ecclesie. Nec ergo ecclesia que in precedenti psalmo tanta pati describitur in hoc psalmo laudibus extollitur et pro ipsa christus commendatur ut intellecta eminentia christi omnem maculam et rugam deponat: et per ornatum virtutum dignam se tanti sponsi amplexibus exhibeat unde promittitur pro his qui commutabuntur: et sequitur pro dilecto. Materia: nuptie christi et ecclesie: sponsi et sponse: regis et plebis. Intentio: monere ad laudem sponsi et sponse et fideles exhortari ut taliter viuere studeant quatenus se vni viro scilicet christo virginem castam exhibeant ut in nuptiis a dextris sponsi sui sedcant. **S**ententia in

generalis: propheta spiritu sancto repletus et celestibus epulis saginatus in isto psalmo preconiā dei se eructaturū promittit: et christū sponsum et ecclīaz suam sponfam a multis laudat et magnificat. **S**ūta in speciali: propheta ergo quasi ad has nuptias intronitū desiderans ut sibi agatur se velle sponso cantare dicit (*Eructavit*) quasi de pleno et plenitudine diuine grē spūalis (cor meum) quod percipit verba. i. mens mea intus plena grā (verbū bonū). i. hymnū deo scz carnē quod dicturus sum. et exprimes ad cuius honorē eructat verbū subdit (dico ego). i. dicere et cantare gestio (opa mea). i. dictamina et carmina mea: scz hūc psalmū de laudibz ppositū (regi) regis iesu christo quod ex eo habeo. i. ad christū et filī ecclīe sue sponse laudē et commendatōz dicā hoc epithalamīū. i. laudē thalami et carnē nuptiale. **T**unc p̄dicatōr opa sua regi dicit: quā fructū p̄dicatōis deo attribuit. **E**t ne cū aliquid a se putares dicere subiungit.

Lingua mea calamus scribe: velociter scribens.

Lingua mea) in faciendo et pronunciando fuit carnē: fuit calamus et penna seu stilus et graphium (scribe). i. scriptoris (velociter scribens) id est spūs sancti qui in docendo nō indiget intervallo quod dicit et facta sunt. velociter etiā se dicit scribere quod que dicit et scribit: cito ventura nouit. **S**pūs sanctus est quasi scriba a quo lingua quasi calamus regis dum eius ministerio spūs loquitur. **C**alamo linguā suam comparat: ut per hoc intelligat scripsisse que dicit. **D**einde sicut promiserat laudes regis sponsi decantat et cōuertens se ad christum primo laudat eum a forma et eloquentia. d.

Speciosus forma pre filiis hominum: diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in eternum.

Speciosus) es (forma pre filiis hominum) fuit enim speciosissimus utpote virtute spūs sancti quod deficere in ope suo nō potuit de virgine natus. **V**el ideo speciosus quod solus immunis a peccato: quod summa et vera est pulchritudo. et quod nō solum homo sed cū hoīe etiā filius dei (diffusa est gratia) scz eloquentie fructuose (in labijs tuis) quod mirabantur oēs de verbis grē que p̄cedebant de ore eius. **V**el quod per eum verbū grē et reconciliatiōis mundus accepit: nā penitentiā in remissionē peccatorū p̄dicauit propterea et propter hanc grām per te mundo datā (benedixit te) hoīem (deus) pater (in eternū) nō ad spūs dādo tibi nomē quod est sup omne nomē et regnū cuius nō erit finis. vel quod hic et in futuro semp

benedicetur christus. **D**einde laudat eum a potestate et fortitudine. d. **E**t tu talis rex **A**ccingere gladio tuo: super femur tuum potentissime.

Accingere) ad pugnandū (gladio tuo) spūali scz verbo dei. i. euangelio. **D**e quo ap̄ls ait: et gladiū spūs quod est verbū dei. (super femur tuū) id est sup carnē suē corpus. **A**ccingit enim gladium super femur suū quod in carne assumpta p̄dicauit euangelīū quo p̄cidit vicia et errores circa fidem et mores. male coherentia sepaui et inimicos p̄strauit: ac mundū debellauit. et h̄ (potentissime). i. fortiter et viriliter vtere verbo p̄dicatōis tue: nō segniter neqz leuiter. p̄dicauit enim quasi potētem habens: et veritatē p̄dicatōis cōfirmauit miraculis.

Specie tua et pulchritudine tua: intende prospere p̄cede et regna.

Specie tua) quantū ad mox sanctitatē. (et pulchritudine tua) quantū ad diuinitatis decorem etiam accingere et accinctus (intende) et inuentus sis ne remisse agas: sed potius (p̄p̄ere) id est ad p̄speritatē ecclīe liberans boīes p̄reuntes (procede) per viam huius vite regnū dei p̄dicando et cōtra diabollū pugnādo (et) sic totius mundi impio p̄cioso sanguine tuo redempto ac diabolo supato (regna) nunc in ecclīa militante et eternaliter in triumphante. **R**egna in fide hoīm tuā potētiā ostendendo et eos regendo qui semp regnauisti ab eterno. **R**egna inquam et hoc

Propter veritatē et mansuetudinē et iusticiā: et deducet te mirabilis dextera tua. **P**ropter veritatē et mansuetudinē et iusticiā). i. quod es verus per te et per tuos veritatē docendo. et mansuetus malos ferendo. et iustus vite iusticiā ostendendo que oīa decent regē. **V**eritatē quippe et equens mansuetudinē cū iusticiā cōseruauit: ut nec iusticiā in mansuetudine nec mansuetudinē in iusticiā amitteret (et deducet te) inoffense per cursus totius vite (mirabiliter) quod oēs mirabunt vel quod mirabilia facies (dextera tua). i. fortitudo virtus et potētiā tua scz deitas cuius organū fuit humanitas et ideo in omnibz mouebat scdm motū deitatis. **E**t **S**agitte tue acute: populi sub te cadent in corda inimicorum et regis.

Sagitte tue). i. verba p̄dicatōis tue et ore tuo et ap̄loz. emissā sunt (acute) quod cordis interiora penetrāt. et sic verba dei vocant sagitte quod occulte hoīes alliciunt et gladius quod manifesta rōne hoīes deo adherere faciūt et per eas sagittas vulnerant (populi inimicorum) qui sunt de

numero inimicorum (regis) scilicet tui qui es rex magnus. hoc est multi de inimicis tuis (sub te cadent). i. supponet se tibi et obediunt. et hoc (in corde). i. ex ratione et voluntate. ubi se erigebat contra christum ibi humiliabunt ante eum ut de inimicis sint amici. Deinde laudat eum a dignitate regali et iudicio. d.

Sedes tua deus in seculum seculi: virga directiois virga regni tui.

Sedes tua. i. regni tui hoc est regalis et iudiciaria tua patris in qua regnas et iudicas o (deus). i. christe qui es dei filius: est (in seculum seculi). i. eterna et quicquid constitutus non mutat. (et virga regni tui). i. sceptrum ac gubernatio et correctio tua est (virga directiois) et regula diuine equitatis que vererecta est et nunquam curuatur. hec iustos regit: iniquos percutit: et distortos dirigit. **Nemo** ergo sibi multum de misericordia christi blandiatur quia virga directiois. i. iusticia est ei. **Si** alios regit alios et coterit. **Sic** dilige misericordem ut velis esse veracem. **Et** bene dico virga tua esse directionis. quia

Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie pre consortibus tuis.

Dilexisti iusticiam et in te et in alijs et in tantum quod (et odisti iniquitatem) non homines. aliter perfecte non diligitur iusticia nisi odiatur iniquitas. et ut talis posses esse (propterea unxit te) spiritualiter finem hominem in regem et sacerdotem o (deus) fili (deus tuus). i. tibi substantialis scilicet pater (oleo leticie) id est spiritu sancto qui leticiam prestat anime. (pre consortibus tuis). i. plus quam ceteros homines quorum mortalitatis factus es princeps ut eos tue immortalitatis et regni faceres tecum esse consortes: quia ceteris dominus est spiritus sanctus per partes: in ipso vero fuit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Deinde laudat eum ab ornatu. d.

Myrrha et gutta et cassia a vestimentis tuis: a domibus eburneis ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo.

Myrrha et gutta et cassia per has species aromaticas significant virtutes fidelium spirantes bonum odorem alijs per bonam famam et exemplum. **Myrrha** que amara est et ardet vermes ac seruat a putredine scilicet mortificatio carnis que amara est et pellit vermes malorum desideriorum ac seruat a putredine vicio. et gutta que et aromatica dicitur et pellit inflationes et tumores scilicet humilitas que pellit inflationem et omnem tumorem superbie. **Et cassia** que et fistula dicitur et nascitur in aquosis locis et crescit in immensum scilicet fides que in baptismo nascitur et crescit in iustis

multum. **De** ergo virtutes fluunt et procedunt (a vestimentis tuis) scilicet (a domibus eburneis). i. a sanctis tuis qui dicunt vestimenta tua quia ornant te vita et doctrina. **Domus** quia in eis habitas: eburnee propter constantiam et firmitatem ac virtutum luciditatem et vite puritatem (ex quibus virtutibus) (filie regum). i. ecclesie singule quas per orbem apostoli et sancti se et alios in virtutibus regentes fonte baptismatis genuerunt et repperunt. (delectauerunt te) id est delectabiles et amabiles tibi sunt facte eo quod ipsis virtutibus fragrant nitent et placeant. et hoc (in honore) non suo sed tuo. i. ad tui honorem et gloriam: quia non quesierunt honorem suum sed tuum. **Ex** his omnibus facta est una sponsa regi una regina a qua cum commendat et post sponsi descriptionem ipsam sponsam describit. d.

Assitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato: circumdata varietate.

Assitit parata seruire (regina) scilicet catholica ecclesia christi regis sponsa que sub christo regere bene regit filios suos (a dextris tuis) et non a sinistris quia semper ei placita et nunquam contraria operatur. ideo sequitur (in vestitu) operum bonorum (deaurato) non aureo ne sola sit charitas sed assint cetera que charitas ornat. **In** auro enim intelligitur charitas. quod vero aurum est totum de auro est. quod autem deauratum est aurum habet et aliud est. (circundata varietate) plurimorum personarum: statuum: officiorum: graduum: linguarum: meritorum et donorum. **Hanc** representat ecclesia in vestimentis nunc licet nunc aliter coloratis et in cantibus et canuum vocibus diuersis. Deinde alloquitur prophetica reginam tanquam vnus de patribus eius. i. de apostolis. d. **Ergo** ut ad huius sponsi thalamum valeas pervenire

Audi filia et vide et inclina aurem tuam: et obliuiscere populum tuum et domum patris tui.

Audi intus scilicet credendo o regina (filia) mea. i. mea predicatione genita: christum in euangelio loquentem et docentem (et vide) eius doctrinam intelligendo et vitam considerando (et inclina aurem tuam) ad obediendum humiliter: et imitandum scilicet in opere ea que docet replendo. (et obliuiscere populum tuum) unde venisti scilicet vicia perpetrata per que regi babilonie servisti (et domum patris tui). i. consortium diaboli et conversationem seu vanitates huius mundi in quo quasi in propria domo usque modo diabolus regnavit: cuius filia per malorum operum imitationem fuisti. Deinde laudat eam et primo a forma. d.

Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dominus deus tuus et adorabunt eum.

Et tunc concupiscet rex celestis scilicet filius (decorem tuum). i. te decoras propter pulchritudinem

spūalem quam ipse fecit in te et dedit per grām repans in te imaginem suā. **M**ultiplex est de-
cor ecclesie qui in duobz cōsistit scz in forma vi-
te et doctrine. **E**t ideo debes libenter audire q̄
p̄cepta sunt tibi (qm̄) ille qui p̄cupiscit te nō so-
lum est rex et sponsus tuus sed (ipse est dñs de-
us tuus). i. creator et dñator tuus. Quicquid ha-
bes vnde illi places ab illo habes. (et adora-
bunt) oēs ppli de quibz facta es (cum) scz reges
tūi adoratores latrē qz ei om̄e genu flectet.

Et filie tyri in muneribz: vultum tuum
deprecabuntur oēs diuites plebis.

Et nō tm̄ iudei sed etiā (filie tyri). i. gentium
hoc est gentes a parte totū significās. **P**er tyri
enī vicinā iudee vbi prophētia erat gentes in
christū credaturas significabat quā precipue
noīat qz ciuitas nobilis et famosa erat venient
ad regem tuū in muneribz se et sua christo de-
uote offerendo ipsum qz adorando et elemosy-
nas faciendo (vultū tuum) et pñtiam o regina
(deprecabuntur) et petent a deo. i. deuote preca-
buntur deū vt det eis posse puenire ad tuū vul-
tum. i. pñtiam et pformitatem tuā ne extra nidū
ecclesie positi faciant opa sua sed in vultu et cō-
spectu sponse. i. in vnitāte ecclesie aliter enī non
pdescent. (oēs diuites plebis). i. omnimodi di-
uites siue sint locupletes siue nobiles siue sapi-
entes siue potentes et hmoi. **D**einde laudat eū
a gloria dicens

Omnis gloria eius filie regis ab intus:
in fimbrijs aureis et circūamicta varie-
tatiue.

Quis gloria eius scz (filie regis) que iam di-
cebat regina. i. ecclesie est (ab intus). i. consi-
stit in ornatu interiori scz in puritate cōscientie
et nō in ostensione iactantie nec in magno ap-
paratu exteriori in quo synagoga gloriabatur
Un̄ paulus ait. gloria nra hec est testimoniū
p̄scientie nre. **G**loria aīe fidelis est de interiori-
bus bonis: gloria aut maloz est de his que fo-
ris sunt vt de pulchritudine: fortitudine: gene-
re: dignitatibz: diuitijs et hmoi. **E**t licz eius glo-
ria sit intus in cōscientia tm̄ est etiā (in fimbrijs
aureis). i. in honestate puerfatis et in opibus
bonis que bñ p fimbrias intelligunt qz patent
sicut fimbrie et purissima sicut aurū oportet es-
se. (circūamicta). i. ornata (varietate) virtutū qz
singule virtutes vndiqz eam circūdant. **D**ein-
de laudat ambos a societate. d.

Adducentur regi virgines post eam: pri-
me eius afferentur tibi.

Adducentur p̄dicatores et grā adiuuante qz
p se nequeūt venire. (regi) christo ad seruiciū

(virgines) et pudice scz integre et aīa et corpē
sunt in primo gradu per quas robusti et fortes
accipiunt. (post eam) scz reginā. i. apostolicā et
primitiua ecclesiā catholicā generalē matrem
fidelīū que domuz p̄ris oblita prima venit ad
regem. **E**t puerrens verba ad regem ait. et (pro-
xime eius) regine et ad eam pñtentes. i. vidue
et in matrimonio ab aliena pñtēde cōtinen-
tes q̄ sunt in scdo gradu p quas infirmi et im-
becilles designant. (afferentur) et portabuntur
(tibi) o rex et ad honorē tuum in tuū pfortiū. et
vere prime qz prioribz p̄siles et eas in cōtinen-
tia imitantes. **D**e ergo om̄es et virgines et pro-
xime.

Afferentur in leticia et exultatione: addu-
centur in templū regis.

Afferentur in leticia virtutū (et exultatione)
grarum seu in gaudio interiori et exteriori non
in tristitia peccati qz in pñti qz ecclesia valde le-
tatur sancti de puritate sue p̄scientie et pecto-
ris sui pace et de hac deinde (adducentur) mi-
nisterio angeloz tanqz viui lapides (in templū
regis). i. in supnam hierusalē facti p christum
regnū et sacerdotes dei. **D**uce ergo grā ad-
ducentur in templū regis: in vnitāte pfecte cha-
ritatis vbi possint in eternū laudare deū. **D**ein-
de laudat eos a prole ostendens quanto incre-
mento ecclia sponsa p̄fecerit et alloquit eā. d.

Pro p̄tribz tuis nati sunt tibi filij: p̄stitu-
es eos principes sup omnē terram.

Pro patribz tuis. i. loco aploz qui te genu-
erunt (nati sunt tibi filij) imitatores eoz scz cpi
et alij quos genuisti: nō te ergo putes defertam
qz non vides eos p quos nata es: nati sunt filij
ad opus tuū et de prole tua creuit tibi paterni-
tas. **S**unt enī et hi p̄res tui qz ab ip̄is regeris:
Un̄ sequitur (cōstitues eos) in sede patris (prin-
cipes) in spūalibz. i. prelatos: magistros et do-
ctores ad regendū pplm̄ dei. (sup omnem ter-
ram). i. sup vniuersalem ecclesiā: per om̄es par-
tes terre diffusam nō in vno loco tm̄. **E**t nota
et hoc qz principes seculi subesse debent sacra-
donibus nō p̄cesse. **E**t qz ita est ordinata eccle-
sia et confirmata ideo ipsa tanqz grata alloqui-
tur dominum. d.

Memor ero noīs tui dñe: in omni gene-
ratione et generatione:

Memor ero noīs tui id ē fame et glorie tue
memoriā agam et semp te predicabo (in omni
generatione) diffusa in omni terra. (et) deinde
in (generatione) succedente. q. d. ecclesia: semp
nomē tuū annuntiabo generationibz sibi suc-
cedentibz vsqz ad finē mundi. **V**el ip̄i filij nati

et principes constituam memores erunt semper
(nominis tui dñe) quia succedendo semp per
omnes generationes pseuerabunt.

Propterea populi cōfitebuntur tibi in
eternum: et in seculum seculi.

Propterea etiam (populi) qui futuri sunt vi
dentes tantam gloriam ecclesie tue confitebū
tur tibi id est laudabunt te tanquam auctorem
et gubernatorem (in eternum) presentis seculi id
est per totam hanc vitam (et in seculum) sub se
culum huius (seculi) id est in futuro ubi est
laus eterna que nunq̄ finietur. **S** felix aposto
lorum predicatio que eternam laudem domi
no acquisiuit. **S** felices et nimium beati qui
dominum laudare merebuntur in seculum se
culi.

Oratio.

Domine christe domine verbus patris per quem
cuncta creata sunt et creantur custodi quesu
mus ecclesiam tuam varietate gentium cōgre
gatam: vt dum te ex ipsa credulitatis iusticia
corde puro diligimus: principatum eterni se
culi cum patribus mereamur. **P**er d.

Psalmus de aduentu Christi ac con
uersione et saluatione gentium necnon de
liberatione et consolatione fidelium in per
secutione malorum. **ps. xlv.**

Deus noster refu
gium et virtus adiutor in tribulati
onibus que inuenerunt nos nimis.

Auctor psalmi propheta David. Titulus
talis est. In finem filijs chore pro archanis
psalmus David. **H**oc est: psalmus ille David
prophete tendens in finem id est in Christum
seu in perfectionem. attribuitur filijs chore id
est imitatoribus crucifici qui hic loquuntur. ha
bitus pro archanis id est occultis manifestan
dis: quia agit de aduentu Christi qui multum
erat occultus: et quibusdam aduentum huius
modi circumstantibus et consequentibus. **M**a
teria: aduentus Christi ac liberatio et consola
tio fidelium in persecutione malorum. **I**nten
tio: omnes monere ad fidem et vt ad deum in
omni tribulatione refugium habeant et de li
beratione plene confidant. **S**ententia in gene
rali: propheta in isto psalmo in persona primi
tue ecclesie tribulate primo beneficia que de
us impendit fidelibus tempore tribulationis
recitat: deinde mirabilia dei opera que inter fi
deles opatur narrat: et ad diligenter attenden
dum et per consequens ad credendum et imi
tandum inuocat. quia vt in precedenti psalmo
dicitur primitiua ecclesiam alie subsequuntur:

proponant se primitiui posteris exemplum pa
tientie vt non deficient sub tribulationibus pon
dere cum eos audiunt qui salutem hominum
querabant tot et tanta patienter perulisse. **S**en
tentia in speciali: propheta ergo in Christi ad
uentu videns multas tribulationes exurgere
contra eas premitens consolationem in per
sona filiorum chore ait. (Deus) omnium po
testate (noster) gratia et voluntate seu per fidem
et confessionem: est nobis (refugium) id est se
curitas contra pericula: contra tormenta: con
tra peccata (et virtus) id est fortitudo: quia cum
ad eum fugerimus firmi erimur: vnde nihil est
nobis timendum. et adiutor: est in tribulatio
nibus) vincendis (que inuenerunt nos nimis)
quia tribulamur supra q̄ ferre posset fragili
tas carnis nisi inuaremur auxilio diuinitatis.
Tribulationes inuenimus quando iam pre
meditatas sustinemus: ipe vero nos inueniunt
quando inopinatos intercipiunt. **G**rauius au
tem ferunt tela que preuisa non sunt.

Propterea non timebimus dum turba
bitur terra: et transferentur montes in
cor maris.

Propterea q̄: talis est nobis deus: freti tan
to adiutore (non timebimus) qui in ipso credu
litate habemus (dum turbabitur terra id est
peccator terrenus vel iudeus. **G**enere eorum
qui terrena sapiunt irascitur et indignatur ac
insurgit fremendo aduersus nos (et transferen
tur montes in cor maris) id est ducuntur apo
stoli et fideles ante iudices huius mundi et ty
rannos. **V**el dum (transferentur) apostoli a iu
dea in medium seu fidem gentium tunc nos qui
compuncti sumus et montibus consensimus
non timebimus ne de numero reproborum iu
deorum fuerimus. **T**urbatis omnibus dei ser
uus manet intrepidus in qua translatione

Sonnerunt et turbate sunt aque eorum:
conturbati sunt montes in fortitudine
eius.

Sonnerunt) christi montes id est apostoli
et sancti fidem predicando et confitendo (et tur
bate sunt aque) id est irati sunt populi tyran
norum seu gentium (conturbati sunt) simul cū
plebe (montes) id est potentes seculi terrena al
titudine timentes (in fortitudine eius) scilicet
dei ostensa per apostolos et sanctos dum annū
ciaretur per eos. **A**lij sunt montes dei quibus
caput est christus. alij sunt montes seculi quibus
caput est diabolus. **S**ic ergo per istos montes
turbati sunt illi montes: **S**ed non est timen
dum quia.

Fluminis impetus letificat ciuitatē dei: sanctificauit tabernaculū suū altissimus.

Fluminis impetus) id est inundatio et irrigatio sancti spiritus (letificat) suis gratijs et donis (ciuitatem dei) id est sanctam ecclesiam virtutibus munit et sanctificauit per illum fluuiū (tabernaculum suū) id est congregatiōnem fidelium in qua habitat per fidem (altissimus) scilicet ipse christus. Ideo spiritus sanctus dicitur flumen quia concupiscentias et ardores carnis extinguit. impetuosum autem quod nemo ei resistit. Ecclesia vero dicitur ciuitas vel propter concordiam habitantium: vel quia legem habet et regem. hanc in tantū letificat spiritus sanctus ut gloriatur etiam in tribulationibus. Dicitur et tabernaculum quia in ea domino militatur. Et hoc tabernaculum significatur per spiritum sanctum sine quo nullus est sanctus. Nec solum letificat et sanctificat deus ecclesiam suam sed etiam

Deus in medio eius non commouebitur adiuuabit eam deus mane diluculo.

Deus in medio eius) scilicet ciuitatis et ecclesie fidelium est et manet ad protegendum a malo et roborandum in bono. In medio est id est in cōmuni quia omnibus equaliter propofitus est: equaliter omnibus consulit nec personas accipit. Vel ideo quia est columna que sustentat omnes partes domus ne corruat. et ideo illa ciuitas (non commouebitur) a veritate fidei et operatione virtutum seu de bono ad malum. Et non solum sustentat ne corruat: sed etiā (adiuuabit eā deus) in labore huius seculi ad bene operandum et proficiendum. (mane) id est in principio conuersionis vel boni operis. et h (diluculo) id est illuminatione spiritus sancti: quia sicut post mane sequitur diluculum: sic p initium conuersionis venit ad lumen virtutis. Vel scōm aliam litteram (adiuuabit eam deus vultu suo) id est presentia et demonstratione auxiliij sui scilicet cum eam adiuuando se indicat. Et sic

Conturbate sunt gentes et inclinata sunt regna: dedit vocē suā mota est terra.

Conturbate sunt gentes) salubriter et bona conturbatione id est ammirate ac compuncte et mote ad penitentiam visis miraculis et multiplicatione fidelium (et inclinata sunt) etiam (regna) id est principes vel regiones humiliati per fidem predicationem humiliter suscipiendo ut adorarent qui per superbiam erant erecti ut seruarent. quia (dedit vocem) id est predicationem (suam) deus per ora predicatorum: et mota

est terra) id est terreni ad conuersionem scilicet ab infidelitate ad fidem: a vicijs ad virtutes: a diabolo ad deum. Quis est qui dedit vocem suam dicat ecclesia.

Dñs virtutum nobiscum: susceptor noster deus iacob.

Dominus virtutum) celestium scilicet angelorum. Vel (Dominus virtutum) a quo dona virtutum fluunt: ipse est nobiscum) emanuel in carne assumpta: et per hoc est (susceptor noster) Susceptus est a nobis et suscepit nos. Accipit nostram humanitatem: suscepit nos in suam diuinitatē. factus est particeps nostre mortalitatis ut nos faceret participes sue immortalitatis (deus iacob) id est significatorum per iacob scilicet luctantium et supplantantium quibus ipse dat virtutes. Nulla ergo nos terreat infirmitas nostra. Et quia admirabilis et salubris est ista gratia ergo

Venite et videte opera domini que posuit prodigia super terrā: auferens bella usque ad finem terre.

Venite) o gentes fide et credite (et videte) id est intelligite (opera domini) que tempore incarnationis fecit. (que posuit prodigia) id est in signum. Prodigia enim dicuntur in quibus aliud significatur quod videtur. (super terram) id est super terrenos: et subiungit que sunt illa scilicet (auferens bella) scilicet spiritualia. Fecit enim pacem inter deum et hominem et utraq; scilicet iudeos et gentes fecit vnum. et hoc (usque ad finem terre) nō tñ localiter in omni terra mundi: sed etiam temporaliter usque ad finem seculi. Auferet etiam a nobis dominus bella quando extinguit repugnantia vicia et hoc significabat illa pax temporalis que per totum mundū tempore natiuitatis Christi fuit. Et vere est auferens bella quia

Arcū conteret et confringet arma: et scuta comburet igni.

Arcum conteret) id est occultas malorum contra fideles insidias destruet (et confringet arma) id est publicas et apertas impugnatioes (et scuta) id est vanas errorum et viciozum protectiones et defensiones (comburet igni) id est annihilabit spūs sancti igne et calore. Frequente isto igne nulla in nobis arma remanent impietatis ut armemur armis euangelicis que describit apostolus. Et quia prius inuitati sumus ad videndum opera dñi: iam ipse dñs nos inuitat ad videndum se d.

Elacate et videte quoniam ego sum deus: exaltabor in gentibus et exaltabor in terra.

Vacate et videte qm̄ ego sum deus. q. d. vidi-
stis opera mea iam preparate vos ad videndū
artificem ip̄m. Et vt ad hoc idonei sitis (vaca-
te) et cessate ab operibz malis et vicijs a tumul-
tibus et terrenis. nullus tumultus in mente sit
et nulla macula: omnia sint pacata om̄ia mun-
data. (et videte). i. intelligite deum auctore om̄i
et munerum suorum. (qm̄ ego) solus (sum de-
us) qui feci et reficio vos: et nō est alijs preter
me nō ergo de operibz vestris extollamini ego
quidem (exaltabor et magnificabor in geni-
bus) quia conuerse ad fidem me deprecabunt
(et) deinde (exaltabor in terra). i. in iudea seu in
iudeis vt cum plenitudo gentiū intrauerit oīs
israel saluus fiat. Quia iudei in diuersis erro-
ribus sicut gentes non fluctuabāt. ideo isti per
terram que solida est ille per mare accipiuntur
Exaltabitur itaqz in gentibz et iudeis vt iam
omnes dicant quod sequitur.

Dominus virtutum nobiscum: susce-
ptor noster deus iacob.

Dñs virtutum est (nobiscū: et susceptor no-
ster) est (deus iacob) qui facit vincere populos
christianum per Jacob figuratū licet posterio-
rem. Semp̄ enī cum credentibz dignanter in-
habitat sicut ipse polliceri dignatus est: dicens
Ecce ego vobiscum sum omnibz diebz vsqz ad
consummationē seculi. aliter aut̄ nobiscū non
esset nisi vacaremus a vicijs et exaltaremur in
nobis.

Ratio.

Perspiciū in imminenti tribulatione re-
fugium misericors deus sanctifica impetu eter-
ni fluminis habitaculū nostri cordis vt te deo
virtutum nobiscū coopante terrena prelia con-
fitemur. Per dñm.

Inuitatio ad Christi laudem ppter
eius excellentiā et dignitatem ac benefi-
ciorum exhibitionē et suā gloriosam in-
celum ascensionē.

ps. xvi.

Omnēs gētes plau-
dite manibus: iubilare deo in voce
exultationis.

Auctor psalmi ppheta David. Titulus hic
est. In finem psalmus david pro filijs chore
Et est sensus: psalmus ille est david ppheta qui
hic loquitur. habitus pro filijs chore. i. passio-
nis scz p cōuersis gentibz dirigendis in finem
id est ad christi laudem. Gentes enī quas in p-
cedenti psalmo vocauit ad fidem iam cōuer-
sas hic inuitat ad laudem. **M**ateria: Christus
ascendens ad patrē et filij christi scz gentes cō-
uerse ad fidem. **I**ntentio: deum laudare et ad

eius laudem inuitare. **S**ententia in generali:
Propheta in isto psalmo in persona apostolo-
rum seu ecclesie inuitat oēs fideles ad dei lau-
dem et hoc ppter eius excellentiam et dignitatē
beneficiorum exhibitionē et suam gloriosam
in celum ascensionem. **S**ententia in speciali:
In voce ergo apostolorum seu ecclesie gentes
ad laudem monens ait. **V**os (Omnes gen-
tes) que ad fidem vocate estis et iam conuerse
in christum creditis nō tm̄ iudei (plaudite ma-
nibus) id est gaudete bonis operibus: vel in-
cessanter bona opera coniungite operibus bo-
nis (iubilare deo) id est tantam dei laudē men-
te concipite que non posset exprimi voce et ita
qz iubilatio illa sit (in voce exultationis) id est
non solum deum laudate corde sed etiam exal-
tanti voce alijs annunciate. quasi diceret. gau-
dete ad vos peruenisse gratiam dei: et si gaude-
tis concordent manus et lingua: ille operentur
hec cōfiteatur. et subiungit causas qualiter lau-
dandus sit.

Quoniam dñs excelsus terribilis: rex ma-
gnus super omnem terram.

Quoniam dominus quia dominatur om̄i
creature scilicet iesus christus qui prius appa-
ruit humilis est (excelsus) in potentia quia po-
tens et efficax sue voluntatis: potest quod vult.
et qui prius apparuit irrisibilis: est (terribilis.)
quia iudicaturus in potestate punit malos (et
rex) quia suos spiritualiter regit. (magnus) quia
rex regum et dominus dominantium (super o-
mnem terram) non tm̄ iudeorum sed etiā gen-
tium: quod ostensum est in titulo cruci superpo-
sito tribus linguis inscripto: quia nulla pars
est terre vbi ipse non dominetur. **I**deo etiā est
laudandus quia

Subiecit populos nobis: et gentes sub
pedibus nostris.

Subiecit populos iudeorum (nobis) id est
vniuersali ecclesie (et gentes) id est gentiles cre-
dentes (sub pedibus nostris) id est sub predica-
tione nostra cui obediunt. **I**deo autē dicit sub
pedibus vt omnimodam humilitatem subdi-
torum intelligamus. **S**ic enim dominus or-
dinauit ecclesiam vt alios vellet esse prelatos:
alios subiectos. **P**relatorum officium est pre-
dicare: monere: corrigere: et in hoc christi vices
in ecclesijs tenere. **S**ubiectorum officium est audi-
re: obedire: et oēm subiectōez planis suis tanqz
ip̄i dño christo exhibere. **I**lla vniqz qz ppter deū
fit subiectio nō tā hoibz exhibet qz deo. **E**t

Elegit nobis hereditatez suam: speciem
iacob quem dilexit.

Elegit nō nris meritis s; sua grā dare (nob hereditatē suā celestē: h est vitā eternā s; (speciem). i. pulchritudinē iacob). i. significatoz p iacob s; posterioris ppli. **C**elestis enī hereditas pulchritudo est ppli christiani in qua speciosus erit fulgens sicut sol qui nūc est abiectus. (quē) iacob et siles iacob vel significatos a iacob s; qui terrena dant p celestib; vt iacob fecit. vel qui luctant cū carne et vicia supplantāt: dñs (dilexit) et celestē hereditatē eis dare elegit. **D**einde ostendit quo ordine gentes electe sunt cum subiungit

Ascendit deus in iubilo: et dominus in voce tube.

Ascendit deus s; christus deus et hō (in iubilo) s; angeloz iubilantiū de christi victoria et claritatis gloria de eius ascensione et sui ordinis reparatōe. et s; in iubilo discipuloz q; gaudium ammirantiū discipuloz nō poterat exponi aut verbis explicari. **E**st enī iubilus ineffabile gaudiū qd nec taceri p; nec exprimi valet. (et dñs in voce tube). i. in manifesta voce angeloz clamantiū. viri galilei tē. **Q**uō ideo factum est vt mūdus firmius crederet qd tales pcones s; angeli et apli pfirmarēt. **E**t tūc post ascensionē missus est spūs sanctus in aplos et pdicant; est euangeliiu gennib; et sic electe sunt. **E**t q; ecclesia militans pformari debet triumphanti. ideo sequitur.

Psallite deo nostro psallite: psallite regi nostro psallite.

Psallite bñ opando (deo nro). i. christo fm diuinitatē. hoc est ad honorē dei nri. q. d. opib; laudate eū. (psallite) mente et volūtate id faciēdo. **E**t nō solū psallendū est ei in eo q; deus est: s; etiā in eo q; hō. nec qualiscūq; homo s; rex: et ideo subiungit (psallite regi nro). i. christo fm hūanitatē et hoc ore. (psallite) etiā corde. **P**sallendū est deo: q; nos creauit. psallendū est regi: q; nos redemit. psallendū est assidue corde ore et opere. **I**deo etiā ei psallendū est.

Quā rex oīs terre deus psallite sapiēter.

Quā ipse est (deus) qui creat. et (rex) qui creata gubernat. rex dico iam (oīs terre) nō tñ vnus: q; iam ab omī terra agnoscit qui prius tñ in iudea erat notus. ideo (psallite sapiēter). i. bñ opamini nō p terrenis vel inani gloria sicut faue virgines s; vt soli dño placeatis sicut prudentes. **E**t (psallite) et canite ad laudē eius (sapiēter) vt qd dicitis intelligatis. nemo enī sapiēter facit qd nō intelligit. **E**t qnquies psallite: ad quinq; sensus corpis referre possumus vt videlicet eos in bonū vlium vertamus. **D**eū

ostendit quō sit rex oīs terre cum subditur.

Regnabit deus super gentes: deus sedet sup sedem sanctam suam.

Regnabit deus sup gētes) s; oēs qui olim sup vnā gentē iudeoz regnabat (deus sedet sup sedē scām suā). i. sup celos ad dexterā pñs regnās in secula vel sup angelos et iustas alias q; aīa iusti sedes est sapiētie. i. ita regnat in gentibus vt tñ maneat in solis sanctis. vbi ergo regnabat diabolus modo regnat christus. ille regnabat p vicia: iste regnat p virtutes. **S**i has agimus regnū et sedes dei erimus. **E**t exponit quō factū sit vt regnet sup gentes cū subiungit.

Principes pplōz cōgregati sunt cū deo abraham: qm dñi fortes terre vehementer eleuati sunt.

Principes pplōz) oīm nō vnus ppli tñ. i. primitiui oīm gentiū vel reges et alie pñtes q; prius deo aduersabant (cōgregati sunt) p fidē id est puerunt credendo (cū deo abrahā). i. in christo qui est deus abrahę: vel cū deo cui credidit abrahā. **S**ilr et ppli cū eis. **I**deo aut acceperunt ad fidē (qm dñi fortes terre). i. apli et pdicatores sancti dñi terre p grām fortes p fide; q; negs vita negs mors sepat a charitate christi (vehementer eleuati sunt) et clarificati in doctrina in virtutib; et signis seu miraculis et ita factū est vt multi generarent ad fidem.

Rex oīm seculoz deus cuius regnū sup oēs pplōs dilatat: subijce qm gentes vicioz sub pedib; nris: vt dum tibi deo nostro psallimus sapienter tuo cas auxilio superemus. **P**er do.

Psalmus de ciuitatis Hierusalē cōmendatōe ac de ecclesie fundatōe et magna ac multimoda eius 7 fundatoris sui dignitate et laude. **ps. lviij.**

Agnus dominus et laudabil' nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius.

Auctor psalmi ppheta dauid. **T**itulus talis est. **P**salmus iste vel laus est cantici quia de re agit: vñ nobis exultandū est maxime s; de ecclesie dignitate et est filioz vel attribuitur filiis chore. i. filiis et imitatorib; christi s; aplis et q; buscunq; pfectis. **P**salmus inq; habitus scōa sabbati qua factū est firmamentū. i. celuz. id est agens de ecclesia que post resurrectōz christi est firmata. **P**rima enī die discretā est lux a tenebris in qua significatur resurrectio christi vbi lux immortalitatis a tenebris mortalitatis discretā est. **I**n scōa die factū est firmamentū in

quo significatur ipse post resurrectōz quo fundata est ecclesia et firmata supra firmā petram a qua neq; morte separi p̄t neq; vita. Quia ergo superius plura dicta de ecclesie dignitate: nūc agens de eius fundatōe p̄mendat ipam et fundatorem eius multamode intendēs p̄ hoc oēs ad eiusdē ecclesie virtutes et imitationē inuitare. **Materia** p̄mendatio ciuitatis hierusalē seu ecclesie quā vocat ciuitatē: et christi huius ciuitatis dñi et fundatoris. **Intentio**: monere et hortari vt oēs istam ciuitatē et christū magnificēt et cōmendent. **Sūtia** in generali p̄pheta in isto psalmo in p̄sona ap̄loz seu p̄fectoz loquit de honore et magnificētia huius ciuitatis et christi fundatoris eius et cōmendat ambos a multis. **Sūtia** in speciali p̄pheta ergo primo p̄mendans ciuitatē a dignitate conditoris ait (**Dignus**): i. magni imperij et magne potentie est (dñs) scz ihs christus qui est dñs oīm creaturarū (et) inde (laudabilis). i. dignus laude (nisi) sine termino et fine et superq; lingua possit explicare et vltraq; hūanus intellectus possit concipere vel attingere (in ciuitate dei n̄ri) scz hierusalē q̄ fuit electa ad cultū dei: sita (in monte sancto eius) scz syon: hoc est in pede eius ad aquilonē. **Vel** (in ciuitate dei n̄ri). i. in ecclesia que est munita virtutibz: ampla charitate: collecta p̄ fidem ad iuste viuendū. ciuitate dico posita (in monte sancto eius) scz ciuitatis. i. in christo sup̄ quē est fundata: siue in monte virtutum vel constantie. **Hec** ergo ciuitas a tali dño est possessa. et subdit de quibz est cōstructa cōmendans eam ab amplitudine

Fundat exultatōe vniuerse terre: mons syon latera aquilonis ciuitas regis magni

Fundatur hec ciuitas hierusalē in fide catholica p̄ christū et ap̄los ibidem p̄dicantes et miracula facientes. (exultatōne). i. ad exultatōnem (vniuerse terre) (et oīm credentiū. qz fides ei) deriuata de hierusalem ad alias p̄tes orbis quod est eis causa exultatōis (mons syon) qui est in parte australi ciuitatis. et (latera aquilonis) que sunt de cōtra et alia p̄te ciuitatis: sunt (ciuitas regis magni) qz ex utris tanq; ex quibusda; et trematibz cōstat ciuitas hierusalem. **Vel** (**Fundatur**) hec ciuitas. i. ecclesia (exultatōne vniuerse terre). i. firmiter edificata est de habitatoribz vniuerse terre exultantibz de peccatorum remissione: et hoc exequitur p̄ partes dicens (mons syon) in quo caput regis iudeorum erat. i. iudei (latera aquilonis). i. gentes q̄ torpentes frigore infidelitatis adhibebāt tanq; latera diabolo qui p̄ aquilonē ventū frigidum significatur: sunt (ciuitas regis magni). i. dei q̄

fecit vtraq; vñ et hos populos in ecclesia sua p̄ fidē collocauit. **Sequit** alia p̄mendatio.

Deus in domibus eius cognoscetur: cū suscipiet eam.

Deus in domibz eius scz ciuitatis hierusalē (cognoscetur) qz christus deus et homo in templo fuit cognitus a symeone et anna et alijs fidelibz. (cum) per suam incarnationē et grām (suscipiet eam) iurandā scz p̄mouendo ad talē gloriam. **Vel** (**Deus in domibz eius**) ciuitatis scz ecclesie. i. in singulis fidelibz qui dicuntur domus qz in eis habitat dñs (cognoscetur) qz ipsi cognitionē habebūt de deo cum p̄ gratiaz (suscipiet eam) tuendam et p̄tegendā ab inimicis. **Vel** in domibz dictum est pluraliter p̄pter duos parietes iudeoz et gentium. vel p̄pter diuersos ordines ecclesiarū vna tamen ecclesia.

Et vere suscipiet

Quia ecce reges terre p̄gregati sunt: conuenerunt in vnum.

Quia ecce reges scz tres magi. vel principes iudeoz cum herode (cōgregati sunt) simul. (cōuenerunt in vnum) scz magi in vnitatē fidei ad adorandū christū natum et principes iudeoz cōcordantes in dñice natiuitatis locum. **Vel**. (Quonia; ecce reges) et potestates seculi (cōgregati sunt) de multis locis: de multis pplis cum ceteris fidelibz in vnitatē fidei et morum. et (cōuenerunt in vñ) scz lapidem angulārē qui de multis facit vnum. vnde nō est locus hereticis per partes concisus et dicentibus ecce hic est: ecce illic. **Et sic**

Ipsi vidētes sic admirati sunt: p̄turbati sunt cōmoti sunt tremor app̄hedit eos.

Ipsi scz magi (vidētes sic) scz stellā ducitorem et puerum iesum et eius matrē (admirati sunt) de visis. vel (ipsi) principes iudeoz (vidētes sic) que in p̄phetia legerāt (admirati sunt) de adimpletōe (p̄turbati sunt) p̄ peccis. et (cōmoti sunt) ad fidē scz magi s; p̄ncipes et herodes ad irā et vindictā (tremor app̄hedit eos) scz magos p̄ tate rei reuerētia s; p̄ncipes iudeoz et herodē p̄ timore amittendi tpalia. **Vel** (**Ipsi**) reges et p̄tates sc̄li (vidētes sic). i. intelligētes ciuitatem dei scz eccliam sic fundatā: sic p̄tuctā: sic decoratā: sic firmā (admirati sunt) gloriā et potentiam redemptoris ac virtutes eius et ap̄loz. et post admirationē glorie et miraculoz ecclie christi (cōturbati sunt) de peccis suis (cōmoti sunt) ad p̄nitāz et ad bona mutati (tremor app̄hedit eos) p̄ p̄scientia delictoz et timore future ire.

Ibi dolores vt parturientis: in spiritu vehementi conteres naues tharlis.

Ibi dolores vt pturientis) scz matrū quaz filios herodes fecit occidi ppter christū (in spū vehementi). i. in ira magna scz herodis (contereres naues tharsis) quia naues in tharso cilicie que magos p aliam viam reuerentes transposuisse in patriā suā credebantur pfracte sunt ab herode. **Uel** (Ibi). i. in illa conturbatōe et tremore fuerūt (dolores) pnie (vt pturiennis) id est graues sed fructuosi et viles. **Actus** enī homo peperit nouū. et hoc nō ex suis fuit meritis sz ex tua grā de. et ideo subdit (in spū vehementi) id est in virtute spūs sancti vel in forti timore iudicii conteres naues tharsis. i. euertes et humiliabis supbiam gentiū. Per tharsis enī gentes accipiunt a parte totū. Per naues vero supbia signatur que in incertis diuitiāz velut in flantibz ventoz confidit et presumit. **Et** quia ita est ergo.

Sicut audiuius sic vidimus in ciuitate dñi virtutū in ciuitate dei nostri: deus fundauit eam in eternum.

Sicut audiuius in pmissione et in pphetia (sic vidimus) in exhibitōe et in euangelio. oīa enī que modo pplentur ante pphetata sunt. (in ciuitate) hierusalē (dñi virtutū). i. angeloz ppter reuerentiā diuini cultus in ea frequenter habitantū. **Uel** (in ciuitate). i. in ecclesia (dñi virtutū) qz ibi custodes angelos deputat et ipe cunctis celoz agminibz dñatur. **Et** tantus dominus qui regnat in angelis nō dedignatur regnare in nobis ideo additur (in ciuitate dei nostri) Ipse qui dñs est virtutū ipse est deus noster: idem dñs et deus angeloz et hoīm. omēs vna ciuitas: oīm vnus dñs et deus. (deus fundauit in fide catholica (eam) scz ecclesiā p hierusalem intellectā. i. in cōmutabiliter stabilinuit (in eternū) mansurā nō ad tpus sicut synagogam. **Fundauit** aut mittendo filiū suū vt credentes in ipso habeant vitam eternā. De quo ecclesia gratulando et laudando dicit

Suscepimus deus misericordiam tuā: in medio templi tui.

Suscepimus) o deus pater actualiter (misericordiā tuā). i. filiū tuū misericordē (in medio templi tui) vbi fuit cum nrē carnis suba p sentatus. **Uel** (Suscipimus) fide (misericordiam tuā). i. filiū tuū (in medio templi). i. in cōmuni tui ppli. **Bene** misericordia dei dicitur filius qz per eum misertus est nobis deus. Si tñ peccata dimitteret misericors christus dici potuisset sz qz et culpas dimisit et insup eternāz vitam immeritis dedit nō solum misericordē sed ipsam misericordiam digne appellat. **Qui** recte in medio

dicitur positus qz equaliter se habet ad omēs tam ad nobiles qz ad ignobiles. tam ad idōtas qz ad sapientes. **En** ergo subiunctū est **S**cōm nomē tuū deus sic et laus tua in fines terre: iusticia plena est dextera tua.

Scōm nomē tuū) o (deus sic) est et laus tua in fines terre) dilatata. i. sicut nomen tuū vbiqz terraz diffusū est sic et laus tua dilatata est vsqz in fines terre vniuerse. i. in ecclesia que toto orbe terraz est diffusa. **Nulla** est enim terra in qua christi nomē nō sit auditū nec desunt qui eum laudent p oēs terras. **Et** vere multi erunt qui te laudabūt qz (dextera tua). i. tua ppiatio seu potentia (plena est iusticia). i. iustis. qz p tuā oipotentia et grām multos iam pueristi et iustificasti seu iustos fecisti qui cēs te laudant et multi sunt iusti qui stabunt ad dexterā tuā et te laudabunt. **Et** ideo

Letetur mons syon et exultet filie iudee: ppter iudicia tua dñe.

Letetur mons syon). i. iudea que primo radios fidei suscepit et in speculatōe ppli cōstituta fuit. (et exultent filie iudee). i. pfessionis scz gētes ab aplis p fidei pfessionē genite. iudas enī cōfessio est: et hoc (ppter iudicia tua dñe) quibz nō falleris in diuidendo grana a paleis nunc vita post loco. **Et** si modo electi tui patiuntur mltas molestias adhuc inter malos positi tūc pfecto erit plenū gaudiū et pfecta exultatio et nihilominus iam exultent pro futuro. **Et** vos vterqz ppl's scz iudea et gentilitas

Circundate syon et cōplectimini eam: narrate in turribus eius.

Circundate syon). i. defendite et munite p fidem: p opationes: p bonos mores ecclesiā que est in speculatōe (et cōplectimini eā) brachijs et aplexibz charitatis (narrate). i. pdicate alijs laudē et gloriā christi et ecclesie (in turribz eius) id est in altitudine munitionū et virtutū ecclesie cōstituti. **Nō** enī verbū dei pdicare debet qz adhuc prauē viuendo in imis iacet. **Iustus** est vt alte viuat qui alta pdicat vt cū doctrina cōcordet vita. **Aperte** itaqz subiunctū est

Ponite corda vstra i otute ei: et distribuite domos ei: vt enarretis i pgenie altera

Ponite corda vstra) id est intentionē et affectum vrm nō tñ ora (in virtute eius) ciuitatis: scz in charitate qz est pñus eccie p quā sustinet. **Nihil** est fortius hac virtute qz nihil eam vincit. vbi regnat charitas non regnat cupiditas: non superbia: non ira: non inuidia: non luxuria: non cetera vicia. **Charitas** vicia extinguit: virtutes nutrit et est virtus virtutū. relique vir-

entes sine charitate figuram habere possunt ve-
ritate habere non possunt. Et sic habita charitate (di-
stribuite) id est distinguite et diuidite inter vos
(domos eius) et loca ut singuli eant in loca si-
bi destinata ut sic (enarretis) predicando ma-
gnalia dei (in progenie altera) id est in omni ge-
neratione et generationem usque ad postremos.
Enarretis inquit hoc scilicet

Quoniam hic est deus deus noster in eternum
et in seculum seculi: ipse reget nos in secula.

Quoniam hic scilicet christus in terris vi-
sus qui tam magnus est et tam laudabilis (est
deus) omnium potestate (deus noster) volunta-
te non ad tempus ut falsi dii: sed (in eternum. et)
pro id est (in seculum seculi) regnaturus et in
seculo et in futuro. vel (in eternum) in presen-
te tempore et in seculum seculi in futuro (ipse) et non
alius (reget nos) quia rex est et hoc (in secula)
et sine fine. Est enim deus et rex noster: deus
quia per ipsum facti sumus. Rex quia ab ipso
regimur. Quia deus est proteget nos ne moria-
mur et percamus. quia rex est reget nos ne ab-
erremus et cadamus. Ab illo ergo optemus re-
gi et liberari hic et in eternum in secula seculorum.

Laudabilis atque terribilis **O**ratio.
deus qui in celesti iherusalem princeps magni-
ficus es: dilata mentem nostram spirituali in-
telligentia: ut misericordia tua in nostri pecto-
ris templo suscepta: digni narratione tui no-
bis habeamur. Per dominum.

Psalmus de amatoribus mundi et de
vanitatibus quibus sunt intenti: quod cum
omnibus vanis in quibus confidunt sunt
eternaliter perituri. **ps. xlviii.**

Audite hec omnes
gentes: auribus percipite omnes qui
habitis orbem.

Auctor psalmi propheta David. Titulus
hic est. In finem filius Chore psalmus david
Hoc est psalmus ille est david propheta: ten-
dens in finem scilicet Christum: propositus et
ascribendus filiis Chore id est predicatoribus
et christi imitatoribus qui nos admonent ut p-
sentia contemnamus. et in finem id est ad eter-
nitatem nostram intentionem dirigamus. Quia
enim supra inuitavit ad ecclesie virtutes et imi-
tationem ideo ad hoc perficiendum admonet
nunc ut caduca et temporalia spernamus ac semp-
mansura et eterna appetamus. quia non ama-
torum sed contemptorum mundi redemptor est
christus. Materiam: contemptus mundi: cum sua
gloria et amatoribus perituri. Intentio: omnes

fideles cuiuscunque conditionis sunt debentari
ab appetitu terrenorum ad amorem celestium:
et sic non eis erit in die iudicii timendum. Sen-
tentia in generali: propheta in isto psalmo in p-
sona filiorum Chore: loquitur contra eos qui
deum colunt ut hic illis bene sit et dum non co-
lentes vident florere se autem laborare contra
dei murmurant. narratque de iudicio ac de mi-
seria impiorum et felicitate iustorum ut terreat
malos per penam et alliciat bonos per gloriam.
Sententia in speciali: primo ergo reddens at-
tentos ait. (Audite hec) que sequuntur omnes
gentes indifferenter non una gens tamen quia vti-
lia sunt pro communi bono omnium (auribus)
scilicet mentis et corporis (percipite) hoc est no-
lie transire audire sed intelligite et memo-
rie commendate (omnes qui habitatis orbem.)
scilicet terram universam que orbicularis est.
Nullam excipio nulli sermonem subtraho quod
non accipit deus personas omnibus prelo est
permittit: modo audiunt omnes sed cum veni-
tum fuerit ad reddendam rationem sepabun-
tur qui sine causa audierunt ab illis qui auri-
bus perceperunt. Deinde quod dixerat expo-
nit per partes. d.

Quibus terrigenae et filii hominum: simul in
vnum dives et pauper.

Quibus terrigenae id est quicunque iniqui ter-
re dediti et vicia terre sequentes quasi genui a
terra (et filii hominum) id est iusti ratione tanquam ho-
mines viventes et eam sequentes. (simul in vnum)
et pariter (dives) id est superbus (et pauper) id
est humilis: vel amator mundi et contemptor.
Habeat multas facultates pecuniarias si in eis
non extollitur pauper est. Non habeat aliquid
et cupiat et infletur: inter divites reprobos de-
putat eum deus. q. d. quarumcunque nationum
et statuum seu conditionum homines: non par-
va se dicturum insinuat cum tantam omnium
advocationem faciat. Et ponit causam quare
debeat audiri cum subdit. quia

Os meum loquetur sapientiam: et me-
ditatio cordis mei prudentiam.

O s meum loquetur sapientiam) que est no-
ticia de divinis seu cognitio divinarum. et ne-
putes eum solo ore et non corde loqui addit (et
meditatio cordis mei) id est ex premeditato cor-
de loquetur os meum (prudentiam) que est de
institutione seu instructione morum. Sapien-
tiam loquitur ubi christum filium dei omnium
redemptorem iustorum et cetera ad fidem et di-
vinas res pertinentia annunciat. Hores in-
format cum hec terrena non appetenda ac di-

nitias: delicias et mundi vanitates negligendas esse docet. In his duobus omnis sermo diuinus indicatur. Nec hec a me loquar s;

Inclinalo in palloam aure meā: aperiaz in psalterio ppositionem meam.

Inclinalo in parabolā aurem meā) scilicet cordis id est audiam humiliter spiritum in me loquentem et in parabolis seu prouerbis docentem vnde eum intelligā: nam parabola nobis est quicquid audimus dum in enigmate videmus. et cum intellexerō (aperiam) id est aperitis verbis edisseram (in psalterio) id est in huius psalterij psalmo (propositiones meas) id est locutionem obscuram mihi ppositam et a spiritu sancto reuelatam. Vel (aperiam in psalterio propositiones meas) id est opere ostendam quod verbis pponam. Psalterium enim quod manibus tangitur bonam operationem significat. Quod ergo audiuit in hoc psalterio psalmus manifestat. d.

Cur timebo in die mala: iniquitas calcahei mei circundabit me.

Cur timebo in die mala) id est in die iudicij que dicitur mala quantum ad iniustos qui tunc damnabuntur. et respondet qz (iniquitas calcahei mei) id est finalis iniquitas que mihi erit in fine vite (circundabit me). I. ex omni pte opprimit me et faciet me timere ostendens me damnabilem. nō ergo tam iniquitas qz finis iniquitatis timenda est. Non enim qui male vixit sed qui mala vita finierit perimurus est. Si ergo videret iniquitatem calcahei sui et ambulet in vijs dei non timebit in die nouissima s; gaudebit. Deinde ostendit quibz timendū sit. d.

Qui confidunt in virtute sua: et in multitudine diuitiarum suarum glorianur.

Qui confidunt in virtute sua) id est in sua iusticia nō in christo. Vel (Qui confidunt in virtute sua) id est fiduciam et finē ponunt in quacunqz corporis vel animi seu ingenij dote. aut dignitatis seu excellentie potestate et alijs huiusmodi (et in multitudine diuitiarum suarum glorianur) et superbiunt felicitatem in eis tanqz in summo bono querentes: tales inqz habent timere in iudicio futuro. Sed quia sunt qui confidunt et presumunt in amicis subiungit et de ipsis.

Frater nō redimet redimet homo: nō dabit deo placationem suam.

Frater) scz christus qui est primogenitus in multis fratribus et tantus frater (non redimet) tales ab ira ventura (redimet) aliquis (homo) purus in quo confidunt. quasi diceret. non. qz

nullus ibi poterit redimi pcece vel precio amicorum vel aliorum. Frater noster voluit esse dominus noster assumendo nostrā naturam. Ergo si christus nō redimit qui deus est et homo: redimet alius qui purus sit homo: nec ipse peccator: nec poterit se redimere ideo sequitur (nō dabit deo placationem suam) id est penitentia non aget: nec sacrificium offeret vnde placeat sibi deus.

Et precium redemptionis anime sue: et laborabit in eternum et viuet adhuc in finem.

Et precium redemptionis anime sue) id est elemosinas p quas peccata redimuntur et deservunt similiter dare nō poterit vt eis animas suam redimat: et ideo hic talis (laborabit in eternum) id est affligetur in perpetuis tormentis qui ad tempus delectatus est in diuitijs et delicijs (et viuet adhuc in finem) et semper repara-bitur vt semper sentiat penam. desiderabit mori sed non potest ad hoc tñ viuet vt semper laboret. Ecce vita laboriosa sine terminatione vbi tibi mala cupiditas qz male tuos decipis amatores. Ideo aut laborabit quia

Nō videbit interitū cū viderit sapientes morientes: s; insipiens et stultus pibit.

Nō videbit) oculo mentis et meditationis nec intelliget (interitum) verum et eternum (cū viderit sapientes morientes) temporaliter sicut et stultos id est quia videt eque mori bonos et malos attendit temporalem mortem quam cōmunem videt sed quid intersit non attendit et futurum damnationis interitum qui peccatori imminet nō preuidet. quia cum sapiens qui pie deum colit transit a morte ad vitam (simul) cum morte temporali (insipiens) qui penā etiā non credit vel attendit (et stultus) qui licet credat vel attendat non tamen cauet: peribunt in teritu mortis eterne vel simul in corpore et aia.

Et relinquet alienis diuitias suas: et sepulchra eorum domus illorum in eternum.

Et relinquent) tales iniqui (alienis diuitias suas) propter quas acquirendas multipliciter peccauerunt. et bene dicit alienis qz et si filij vel parentes aut cognati sint quibus relinquunt tamē in hoc alieni sunt quia nihil eis profunt et illis de diuitijs suis subuenire non possunt: (et sepulchra eorum) sunt (domus illorum) qui pallacia edificauerunt (in eternum) huius seculi. q. d. in sepulchris vsqz ad finem mundi manebunt non in pallatijs que exstruxerūt. v. ergo vobis diuites qui tanto tempore terrenas domos exstruistis et perpetuo in sepulchris habitare debetis. Et

Tabernacula eoz in pgenie et pgenie:
vocauerunt noia sua in terris suis.

Tabernacula eoz id est alta pallacia et domus lapidee quas de diuitijs construxerunt in quibz ad horam habitauerunt manentia (in pgenie) filioz (et progenie) nepoti (vocauerunt noia sua). i. fuerunt causa quare noia eoz haberentur in memoria (in terris suis). i. in viciis nō vbiqz. **F**aciunt enī aliqui magna et fortia edificia p plures generatōnes duratura vt in illis remaneat eoz memoria et fama. **C**ontra hos est qd dicit **A**ristostomus. **I**nsipiens homo quid pdest sibi post mortē ista memoria si vbi es torqueris: et vbi nō es lauderis. **N**oc autē ideo faciunt quia

Et homo cū in honore esset nō intellexit comparatus est iumentis insipientibz: et similis factus est illis.

Et tam hic in hoc qz in ceteris (homo cum in honore esset cōstitutus habens rōnem et intellectum deiqz similitudinē (nō intellexit) illū honorē et suam dignitatē: et nō intelligenter sz insipienter egit extruendo magna edificia et qrendo memorias p talia cum potius deberet q̄rere eterna. vnde amissa rōne (comparatus est iumentis insipientibz) nō scdm aliud nisi fm insipientiam (et in actu) similis factus est illis) cum totam felicitatē querit in pñti vita et more iumentoz sequitur sensum et sensibilia: qz sicut iumenta terre et ventri tñ intendūt: ita amatores mundi terrenis rebz tñ dediti sunt.

Hec via illoz scandalum ipsis: et postea in ore suo pplacebunt.

Hec via illoz (nō dei. i. talis vita fm qz ipsi terrena tñ appetūt: que dicitur via qz ducit ad mortē est (scandalū). i. offensio (ipsis) malis qz facit eos rueri de peccato in peccatū donec veniant ad interitū (et postea) cum facti fuerint tales vt nō querant nisi tpalia et ditati fuerint (in ore suo cōplacebunt) sibi: laudantes se inuicē et iactantes de tali vita qz sibi cōgregent: qz sibi edificent: qz se splendide p̄eurent tanqz felicitatem homini possibilem assecuti essent. **S**z qz nō vident penā sibi paratā post mortē iō subdit

Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos.

Sicut oues (sz ducte ad occisionē) hignorantes sic isti (in inferno positi sunt). i. ponent post mortē. **U**el sicut in ouibz tonsa lana alia succrescit vt iterū tondeatur sed ipse manens sic in istis sine p̄sumptione substantie semp pena inuenit quod cruciet. vñ sequit. (mors) gehenne et diabolus (depascet eos) deuorando vt sp

renascantur ad penam a similitudine iumentoz que nō radicitus herbas vellunt sz summitates carpunt vnde iterum herbe renascuntur ad pastus sic illi morte depasti reuiuiscunt: quia non deficiunt.

Et dñabuntur eoz iusti in matutino: et auxilium eoz veterascet in inferno a gloria eozum.

Et dominabunt eoz iusti. i. p̄minebunt eis et iudicabunt eos quia iudicabūt sancti nationes et dñabuntur populis (in matutino) id est in resurrectione et iudicio qñ post noctē que nunc est omnia apta erunt qz corda et merita singulorum patebunt. (et auxilium eoz) qd habebant in hoc mundo de potentia: de diuitijs: et amicis et hmoi (veterascet in inferno) a simili veteris panni. i. deficiet et peribit (a gloria eozum). i. propter hoc qz gloriati sunt in eis. **U**el (a gloria eoz). i. ad compationē et quantitatez prioris glorie eoz. **Q**uanta enī hic videbatur eoz gloria tanta erit ibi corruptio et pena. **D**einde loquens in psona iusti subiungit.

Verū tamen deus redimet aīam meam de manu inferi: cum acceperit me.

Verū tamen licet nō redimat aīam talium: (deus redimet aīam meā) sz vere penitentiis et iusti (de manu inferi). i. de p̄ate diaboli (cū acceperit me) de vita pñti. **N**odo enī iustis est labor tribulatio et pressura: in futuro erit verum gaudiū et felicitas eterna. **N**on est ergo vt iniusti et stulti putant qz sancti videlicet et sapientes ad eoz similitudinē omnino pereant. **E**t quia sic peribunt mali: et deus redimet suos ergo qz cūqz fidelis

Ne timueris cū diues factus fuerit hō: et cū multiplicata fuerit gloria domus eius.

Ne timueris esse bonus et ne turberis (cum diues factus fuerit homo) iniquus et tur iustus es paup. i. cum videris malos in pñti p̄sperari et florere teqz paupem miserū et abiectum: qz in futuro totū erit oppositum. (et cū multiplicata fuerit) in honoribz seculi (gloria) nō tñ eius sed et domus eius) qz nō solum ipse sed et oēs qui ad eum p̄tinent honorant. **N**on desperes nec putes cū a deo diligi qz abundat diuitijs: et te qz paup es a deo derelictum.

Quā cū interierit nō sumet oīa: neqz descendet cum eo gloria eius.

Quā cum interierit p mortē cito et repente (nō sumet) et aufert secū (oīa) hō possessa immo nihil nisi p̄cā: qz nihil eoz qz possidebat suum erit sz tñ suū est qd apud inferos sentit (neqz descendet cū eo) ad abyssum et inferos (gloria

eius scz felicitas vite pñis. Ideo aut ipse illuc descendet et non descendet cum eo gloria eius qz in vita sua quesivit tpalem gloriam mundi huius et hoc est qd subiungit

Quia aia eius in vita ipsius bñdicetur: cōfitebitur tibi cū bñfeceris ei.

Quia aia eius sensualis non rōnis (in vita ipsius) pñi tñ (bñdicetur). i. laudabit ab adulatoribus secū epulansibz nō de bono actu sed de delictis qui cum bene facere dicūt et bene ei optant qz beatū dixerūt pñm cui bec sunt: sed in morte torquebit et sentiet penā qui hic transitoriam secutus est gloriā (cōfitebitur tibi) id ē laudabit te et grās tibiaget tñc tñ o deus (cum bñfeceris ei) dando psp̄ra. **Perfector** est deū laudare in aduersis. reprobi aut tñ laudant in psp̄ris s; blasphemāt in aduersis. **Et ideo**

Introibit in pgenies pñm suoz: et vsqz in eternū nō videbit lumen.

Introibit vsqz (in pgenies patrū suoz) descendens in infernū vsqz ad reprobos sicut in sceleribz eos fuit imitatus. Qui enī pñs pessimos imitatur eoz societate damnabunt. **Patres** eius sunt diabolus et angeli eius: pgenies vero diaboli sunt om̄es reprobi. **Ergo** in pgenies patrū introibit qz sil' cum reprobis eterno igne peribit (et vsqz in eternū nō videbit lumē) glorie. **Quidetur** enī in tenebras exteriores. nā qui hic in tenebris interioribz est postea exteriores patitur. **Et merito** quia

Homo cū in honore esset non intellexit: compatus est iumētis insipientibz: et similis factus est illis.

Homo cū in honore) diuine imaginis et similitudinis (esset) cōstitutus (nō intellexit) honorem suū et qd facere debuit scz vt fm rōnem et intellectū viueret. et ideo (compatus est iumētis insipientibz: et similis factus est illis) sequēdo sensuū delectatōes et solius corporis voluptates. **Magna** verecundia est a similitudine dei et angelozum trāsire ad similitudinē iumentoz. **Et ideo** deformitatē hoīs repetit et iterat vt malus a malo quiescat et vt intelligatur qd est verbum memorie dignū et vitetur tantū obprobriū. de fende ergo o homo honore tuū: vtere rōne: vtere intellectu que tibi deus dedit ad hoc vt contemnas et despicias terrena et ipalia diligasqz et pcpias celestia et eterna. **Pro.**

Reple dñe os nrm sapientia tua: vt memoreste hoīem factum nosqz redemisse de tataro: mereamur vultus tui lumine decorari. **Per** dominum.

Psalmus de duplici aduentu Chrii

sui: de sacrificijs veteris ac noui testamenti: et redargutōne ac repulsione indebiti ministri.

ps. xlix.

Deus deorum domi

nus locutus est: et vocauit terram.

Auctor psalmi ppheta dauid. **Titulus** talis est. **Psalmus** Asaph. **Hoc** est ps iste attribuit asaph. i. synagoge et cōgregatōi fideli p quam magis pstantur increduli iudei in cuius psona loquitur hic ppheta dauid. **Materia:** duplex christi aduentus et mutatio sacrificij veteris in sacrificiū laudis recitatioqz maloz que sunt in multis ecclesie ministris. **Intentio:** suadere auditoribz vt a carnalibz obseruantijs desistat et ab ymbra et signis ad veritatē et significata transferant: nec ita voce pdicent et bñdicant vt ope nō impleant et moribz ptradant. **Obtemperandū** est enī pceptis christi: talia in hoc psalmo suadētis si ecclesie sue de qua supra dictum est membris vere sociari volunt et ministris. **Snia** in generali: ppha in isto psalmo loquitur de duplici aduentu christi: pmo in mūdum quo ad euangelij pdicationē. scdo ad generale iudiciū quo ad districtā examinationē. vt inuitet p primū et terreat p secundū. **Tangit** insup christi auctoris euangelij magnificentiā et sublimatōz. sacrificioz veteris legis euacuationē: et sacrificioz noue legis institutionē: ac ministri indebiti redargutōem et repulsionē. **Snia** in speciali: **Ne** quis aut mediocriter de incarnatione estimet potētia incarnati pdicatur vt incredulitas oīs tollat cū ait. (Deus deoz) scz hoīm deificatoz. operator et factor: qz hoīs deificat qui dicuntur dñj qz pze alijs sunt pncipes deitatis scz (dñs) noster iesus christus qui est dñs dominantiz: iste tantus et talis (locutus est) primo aduēu p semenpm p aplos et fideles suos qui olim multipharie locutus est in pphetis. (et) loqndo (vocauit terrā). i. hoīs habitates in terra ad fidē et legē euangelicā. **Tri-**bus qdē modis deus dr. scz subalter vel naturaliter scz pñ et fil' et spūscūs. adoptiue vt sci q p grāz adoptōis dñj sunt. nūcupatiue vt idola et demones. **Vocauit** aut nō in vna terra **Unde** sed in omni scz

A solis ortu vsqz ad occasu: ex syon species decoris eius.

A solis ortu vsqz ad occasum) missis testibz vsqz ad vltimū terre. **Nihil** reliquit quod non sua vocatione dignum faceret. **Et** quia predictio cepit ab hierusalem recte subiungitur ex syon id est a hierusalē cepit annūciari (species

decoris eius) id est pulchritudo diuinitatis et
virtutum christi. **H**ic enim ibi ab hominibus propter
eius predicationem et miraculorum operationem primo
agnosci cepit et inde ad alias mundi partes noti-
cia eius per apostolos et alios predatores peruenit.
Un alius propheta dicit de syon erit lex et ver-
bum domini de hierusalem. **Q**ui et si prius oculis
fuit et est adhuc tamen

Deus manifeste veniet: deus noster et
non silebit.

Deus manifeste veniet) ad generale iudicium
ut iudicet qui prius occulte venit ut iudicaret.
Occulte venit quia infirmus in carne appuit: erat
glorie spes in diuinitate sed hec latebat in homi-
nitate (deus) inquit (noster) sed christianorum qui veri
deus est ipse veniet. non enim est deus qui non est noster
deus (et non silebit) in iudicio a vindicta. **S**ilu-
it in primo aduentu quia os suum non aperuit nec se
vindicauit. **S**ilet modo a iudicio occultus in ce-
lo non exercens iram sed expectans penam. tamen non ta-
cet mandato nec cessat monere flagello: in seculo
perfert verba alijs blanda alijs aspera.

Ignis in conspectu eius exardescet: et in
circumitu eius tempestas valida.

Ignis) malis replens spatium huius aeris (in
spatium eius exardescet) quia seculum per ignem iudica-
bitur facit iudicaturum precedet. hic ignis illuminat
et exurit. **G**audet iusti quia illuminantur ex eo: ti-
meant peccatores quia exurendi sunt ab eo. **B**onos
non ledet: imperfectis si quid erit cremabile cre-
mabit: malos vero incinerabit et statim ad da-
mnationem resurgit (et in circumitu eius) circumqua-
que se extendens erit (tempestas valida) non ventis
sed potentia dei qui subito et improvisus veniet: ac bo-
nos et malos separabit. **V**enies autem ad iudicium.

Aduocauit celum defursus: et terram ut
discernere populum suum.

Aduocauit) i. aduocabit (celum) i. omnes perfe-
ctos quia peruersio est in celis et qui despectis ter-
renis qui sursum sunt sapienter (defursum) sed super
duodecim sedes sessuros et seculum iudicatu-
ros (et terram) i. alios inferiores sed iudicandos tam bo-
nos quam malos sicut aduocabit (discernere) i. ad
discernendum et diuidendum (populum suum) a non suo.
id est saluandos a damnandis quia bonos ad se reci-
piet: malos in tenebras precipitabit. **V**ides autem
propheta futura quasi presentia hortatur angelos. d. et qui
ita erit ergo o vos angeli messorum

Congregate illi sanctos eius: qui ordinat te-
stamentum eius super sacrificia.

Congregate illi) sed christo de diuersis popu-
lis (sanctos eius) i. electos sicut capiti membra
et corporibus membris diuinitatis domino occurrant (qui) sed

sancti (ordinat) et proponunt predicant et implent
(testamentum eius) nouum sed euangelica precepta
et charitatis opera (super sacrificia) testamentum vete-
ris et super obseruantias legales sed est quod pluris
precepti habent hec quam illa: et hec illis preferunt. **I**lla
enim sacrificia testamenti veteris umbra fuerunt
et prophetia veritatis. **T**ransierunt vetera: et ecce
noua facta sunt omnia. **A**d cuius nouitatis ordi-
nem pertinet quod subditur

Et annuntiabit celi iusticiam eius: quoniam
deus iudex est.

Et annuntiabit) i. predicabit (celi) i. apostoli ac
predicatores sancti et spirituales viri toti mundo (iusti-
ciam eius) i. fide et mandata domini nostri iesu christi
fidei et bona opera. **Q**ue perfecto iusticia ideo nobis
predicatur quatenus illam exequentes iram iudicis cui
tare mereamur (quoniam deus) trinitas (iudex est) qui
iudicabit viuos et mortuos et secundum opera unicuique
et retribuere merita. **H**oc incessanter attenden-
tes sancti viri quoniam deus iudex est vitam suam inquirere
peccata sua desistere et semper perficere non cessant ut
ante tam districtum iudicem iniudicabiles appare-
ant. **D**einde est vox christi monentis ut relictis
peculiaribus sacrificijs fiat sacrificium laudis: ubi di-
citur quid deus deorum sit locutus. q. d. hec do-
minus locutus est.

Audi populus meus et loquar: israel et testifica-
bor tibi: deus deus tuus ego sum.

Audi) aure cordis (populus meus) electus et pe-
culiaris. q. d. si meus es debes audire (et loqui)
mihi. **C**hristus enim in propria persona predicauit populo
israel. et repetit sed idem sub alio verbo. d. (israel)
id est vir videns deum iam fide audire (et testifica-
bor tibi) i. testimonijs scripturarum approbabo:
sed quia ego (deus) omnium per potentiam (sum deus tu-
us) specialiter et proprie per gratiam quam familiariter
habeo tanquam in mancipio et ex peculio meo.
Quicunque enim prophetarum et apostolorum scripturas in-
telligit: dominum iesum in prophetis promissum esse do-
minum nostrum agnoscit. **E**t ego ipse

Non in sacrificijs tuis arguam te: holocau-
sta autem tua in conspectu meo sunt semper.

Non arguam te) ulterius tanquam reprehensibilem
(in sacrificijs tuis) carnalibus sed testamentum vete-
ris obmullis et non exhibitis quia animalia in sacrifi-
cium non quero nec ea volo (holocausta autem tua)
tota igne assumpta sed sacrificia noui testamenti
vel tui iuris et de te facta ut caro spiritui subiecta:
voluntas de peccato contrita: anima humiliata et igne cha-
ritatis tota incensa (in conspectu meo sunt semper)
tanquam grata et accepta. i. mihi placent et hec vo-
lo. **U**nde ne putes hec holocausta esse de ani-
malibus subdit.

Nō accipiam te domo tua vitulos: neq;
de gregibus tuis hircos.

Nō accipiam. i. nō acceptabo vltra (de do-
mo tua vitulos) ad sacrificiū vel holocaustū.
(neq; de gregibus tuis) existens in pascuis ac-
cipiam (hircos) ad hostiā p peccato. q. d. nō ar-
guam si nō feceris: et si feceris nō accipiam scz il-
los de domo tua vel de gregibus tuis qui sunt fi-
gurales et carnales sed bene accipiam significa-
tos et spūales. i. sacrificiū laudis scz hymnos
et laudes diuinas. vnde alibi dicit reddemus
vitulos labiorum nostrorū. Ideo autē illa ate
non accipiam

Quā mee sunt omnes fere siluarū: iumen-
ta in montibus et boues.

Quā mee sunt omnes fere siluarū. i. mea sunt
animalia que nō possides scz indomita et etia;
iumenta que pascis (in montibus. et boues) id
est mea sunt etiā domita que tu nutris et possi-
des. q. d. nō solū indomita et siluestria que non
possides scz etiā domita et domestica que possi-
des de quibus minus videtur mea sunt. Si enī
seruus meus es tu totū pecudum tuarū meū est
Cur ergo queram a te que mea sunt qui creauit
oīa. Et nō solum ista sed etiā volatilia que dis-
ficilius capiunt sunt mea. quia

Cognoui oīa volatilia celi: et pulchri-
tudo agri mecum est.

Cognoui ab eterno (oīa volatilia celi) que
et quot sunt scz tanq; mea et quibus visibus sint
subiecta qd nullus hominū scit cum tū scire debe-
ret si sua essent. q. d. et volatilia mea sunt. Hoc
dicit qz et de auiibus fiebant sacrificia. (et pulchri-
tudo agri). i. vbertas oīm que terra gignit de
quibus etiā sacrificia fiebant (mecū est). i. tanq;
mea creatura mihi seruit et voluntati mee obe-
dit. Vel mecum est cognitio etiā anteq; fieret.
Cum illo est ager: cū illo species celi et terre: cū
illo oīs creatura qz ille vbiq; est. Et ideo

Si esuriero nō dicam tibi: meus est enī
orbis terre et plenitudo eius.

Si esuriero qd nūq; sit sed dicitur ad cō-
vincendū parvulū sensum. (non dicā tibi) vt
pascas me tanq; tuis indigens. q. d. si hec das
forsitan esurire me putas quod est magna insa-
nia. (meus est enī orbis terre) quo ad cōtinens.
(et plenitudo eius) quo ad cōtēntum. i. omnes
creature. Noli ergo laborare ad querendū qd
mihi des: qz sine labore habeo quod volo et si
nete satis accipe possum de meo. Omnia ante
me sunt et ad nutum meum parata mihi seruis-
unt. Sed

Nunquid manducabo carnes thauroz:

aut sanguinem hircorū potabo?

Nunquid manducabo carnes thauroz: aut
sanguinē hircorū potabo? q. d. nō. qz deus nō
esurit nec sitit et ideo non indiget cibo et potu
corpali. vnde nō in sacrificiis sed in panperi-
bus vult hic sibi offerri. Cetera ergo sacrificia
euacuanda hic declarat quorū tria genera erāt
vñ in quo pars offerebatur et pars retinebat
quod dicebatur sacrificiū. aliud qd totū incen-
debatur et offerebat qd dicebatur holocaustū.
terciū qd fiebat de nō animatis vt de thure si-
mula et hmoi quod dicebat oblatio. Ista cesse-
runt in sacrificia euangelica quorū quoddā est
iustificandorū scz cōtinio cordis et spūs contri-
bulatus. quoddā iustificandorū scz sacrificiū lau-
dis. quoddā iustificandorū scz sacrificiū corporis
et sanguinis dñi. erit et quartū sacrificiū in tpe
glorie et eternitatis. Improbato ergo veteri:
tu de se quasi de alio loquens quid erigat indi-
cit. q. d. hoc nolo. Sed

Immola deo sacrificiū laudis: et redde
altissimo vota tua.

Immola deo scz mihi. i. offer ad placandū
deum (sacrificiū laudis) qd in te est scz vt ei gra-
tias agas de omnibus a quo habes quicqd boni
habes: et cuius miscōia tibi dimittit quicqd
ex te mali habes. (et redde) tanq; debita (altissi-
mo) deo (vota tua). i. rogas orōnes et laudes
seu desideria tua que exprimunt p orationes et
preces. vel vota que pmissi in baptismo. in su-
sceptione ordinis. in pfessione religionis. hoc
est sacrificiū acceptabile. hoc est holocaustum
pingue vt laudetur deus ab hoīe que creauit
que redemit: cui et celeste regnū pmitit.

Et inuoca me in die tribulatiois: etiam
te et honorificabis me.

Et cum sic feceris tūc (inuoca me) scz in an-
xilium nō de te vel de viribus tuis presumas (in
die tribulatiois). i. aduersitatis et tentatiois que
ideo tibi datur vt inuoces (et etiam te) tunc de
tribulatioe vel tollendo eam vel dando forti-
tudinem ne deficias. (et) cū fueris eruius (ho-
norificabis me) p tua liberatioe vt mihi grās
refferas et iam a me nō discedas: vel apud ali-
os causa honoris mihi eris. Tanto aut magis
cum honoramus quo liberatōem nram. nō a
nobis sz ab ipso pcedere scimus. Sed vide ne
dum bñ cantas. i. p dicas male viuas. qz

Peccatori aut dicit deus quare tu enas
ras iusticias meas: et assumis testamen-
tum meū per os tuum.

Peccatori aut. i. malo pccatori qui qd ore
predicat opere nō implet (dicit deus) eternas

scribendo: interius inspirando (quare). i. qua psumptione et audacia. (tu enarras iusticias meas). i. pcepta mea iustificancia p dicas: cu ope re no impleas (et quare assumis testamentu meum) sanctu (p os tuu) pollutu. i. euangelu meum tam pollutis labijs p dicare psumis. q. d. indigne hoc sermo assumis quide p os tuu ad p dicandum: no p cor ad diligendu: no per manus ad opandum. non tu interdicitur laus dei pueris ad pniaz sz obliis deu vt ait infer?

Tu vero odisti disciplinam: et piecisti sermones meos retrosum.

Tu vero odisti disciplinam verberu et verborum. i. correctioem contra eam murmurando qz laudas qn parco: murmuras qn castigo (et piecisti). i. postposuisti (sermones meos retrosum) qz verba mea negligens no custodisti sed ptempuisti sicut homo cotemnit et despicit qd post tergum abijcit: ore bndicis sed factis negas q. d. que dicis postponis ne videas in odicendo disciplinam. redarguitur voluntas mala in pnciando sermones dei rectorum: reprehendit negligens et praua vita. nam sermones dei pice re est illis cotemptis puer sa agere. Et hoc euidenter apparet quia

Si videbas furem currebas cum eo: et cum adulteris portionem tuam ponebas.

Si videbas furem currebas cum eo mente et si no corpe sz cōsentiendo laudando vel etiā in furto ei pncipando. (et cu adulteris portionem tuam ponebas) facto vel cōsensu aliquo: vel adulando. **Si eni placuit tibi qd fecit ipso placito cucurristi et portionem tuam cum illo qui fecit laudando posuisti.** Et si no facis malum: si tu no laudas malu si cu ex toto voto cōsentis curris cum malo et portionem mali recipis. Et preter hec predicta.

Os tuum abundauit malitia: et lingua tua cōcinnabat dolos.

Os tuum abundauit malitia qz no solu non reprehendit vel tacet sed etiā adulando laudat malum vel illud facientes. malu est scire illud et no reprehendere sed peius est laudare. vel os malicia abundat qn maledictis et cōuictis aliis os exasperat. (et lingua tua cōcinnabat). i. cōponebat vel verbis ornabat (dolos). i. falsa et mendacia aliud dicendo et aliud cogitando ad primi deceptionez. Cōcinnare eni est diuersa insimul cōmiscere et pponere. Vn bñ dicit cōcinnabat qz mos est decipientis sic falsa cōponere et ornare vt blandiatur in lepore verborum et hoc fecit iste circa proximu.

Sedens aduersus fratrem tuum loque

baris: et aduersus filium matris tue ponebas scandalu: hec fecisti et tacui.

Sedens quasi cu mora et studio (aduersus fratrem tuum). i. primu sz oem hoiem (loquebaris) nocitura primo detrahendo. (et aduersus filiu mris tue). i. sancte ecclesie q nos fonte baptismania generauit puta quelibet christianu. (ponebas) insidiose (scandalu) quo innocens capetur. i. faciebas vnde infirmus scandalizatur. **Uel p fratres accipiuntur fornicatores et pfecti: p filios simpliciores et impfecti.** Prauoz ergo vsus est pfectis derogare et ex hoc impfectis scandalu ponere et semp discordias seminare. (hec fecisti) inique agendo et loquendo (et tacui) vindictam dissimulando et ad pnam expectando. Et ideo.

Existimasti inique qd ero tui filius: arguam te et statuam contra faciem tuam.

Existimasti o (inique qd ero tui similis) consentiendo malis. i. q talia mihi placeant sicut tibi eo q ea no puniui. sz ego (arguam te) et arguet te malicia tua in futuro iudicio (et) arguendo (statuam) te (contra faciem tuam). i. ostendam te tibi vt turpitudinem tuam quam modo videre no vis tunc videas et pfundaris. **Modo ergo tu fac quisquis talis es q tibi misereatur deus. cōstume ante te ascende tribunal mentis tue: pone nunc ante faciem peccata tua esto tibi iudex: torqueat te timor: erumpat pfessio et dic dño tuo qm iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semp.** Si eni nosmetipsos iudicaremus no vniqs iudicaremur ppterea admonedo subdit.

Intelligite hec qui obliuiscimini deum ne qn rapiat et no sit qui eripiat.

Intelligite et ex rōne ppendite (hec) que dicta sunt vt vosmetipsos corrigatis (qui obliuiscimini deum) dum mala agitis et que sic agitis ac si in memoria et plderatōe vsa deu non haberetis. Attende hic viscera diuine misericordie qz etiā obliuiscētes se no obliuiscuntur nec repellit immo reuocat ad intellectuz vt resipiscant et no pereant (ne qn). i. ne aliqui (rapiat) vos deus. i. ego: ad mortē vel ad diē iudicii seu ad gehennam si vos intelligere no vultis (et no sit q eripiat) et liberet quia non est qui de manu et potestate mea possit erueri. **Quo contra de intelligentibz et laudantibz deu subiungit.**

Sacrificiu laudis honorificabit me: et illic iter quo ostendam illi salutare dei.

Sacrificiu laudis no aliuz (honorificabit me) et placabit: nec illud quod scelerati canūt. **Non eni laudat qui bñdicit si male viuūt. nec q bene viuūt: si sibi dat vel sup alium se extollit** (et

illic) id est in tali sacrificio laudis est (iter) quia hoc sacrificium est via ad deum (quo) inire (ostendam illi) scilicet laudanti (salutare dei). i. saluatores deum scilicet meipsum. Salutare dei est christus qui cum gratia venit quem non nouit qui alij quam gratie aliquid tribuit. Ecce via ad deum. ecce scala iacob in qua angeli ascendunt et descendunt. i. fideles ascendunt ad laudem diuinitatis et descendunt ad laudem humanitatis in christo.

Deorum domine te rogamus **O**ratio. uti nos suscipias in sacrificium laudis quo sine onere peccati tuas iusticias enarrantes iter illud quo salutare tuum ostenditur gradiamur. Per dominum.

Psalmus de oratione vere penitentis dei misericordiam magnam peruenia et gratia obtinenda humiliter et deuote implorantis. **ps. l.**

Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam. Auctor psalmi propheta dauid. In titulatur autem. Psalmus dauid scilicet prophete. respicientis in finem. i. in christum a quo per peccatum recesserat. qui est finis. i. omnium bonorum operum consummatio et perfectio. agens de penitentia eius et humilitate quam habuit cum venit ad eum. Nathan propheta missus a deo ad arguendum eum quando vel quando intrauit ad Bersabee uxorem reiecit. ubi specialiter humilitas ostenditur que a deo penitentibus valens in exemplum proponitur. Arguente enim nathan rex peccatum suum publice confiteri non erubuit. non se ut homo solet excusauit. a se penas erigit et in conspectu omnium se reum abiicit. Materiam vera peccatorum recognitio salutifera contritio et confessio ac diuine misericordie imploratio. Intentio: monere peccatores ad penitentiam salutarem exemplo dauid. et ne quisque in prosperis rebus se extollat vel in virtute sua presumat. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona sua et cuiuslibet vere penitentis recognoscit peccata sua: implorat diuinam misericordiam et sic petit culpe remissionem ac gratie restitutionem. et ad ista obtinenda allegat multiplicem rationem. Quia ergo supra per secundum aduentum ad generale iudicium terruit et obliuioni domini ut se corrigant monuit recte nunc subiungitur de penitentia per quam misericordia et gratia obtinetur diuina. Penitentia in speciali: Dauid ergo non excusans peccatum sed publice confitens ait (Miserere mei) o (deus). i. creator meus quem magnam et multa iniquitas mea non latet (secundum magnam misericordiam tuam) natura liter tibi insitam cuius misericordia natura est diuina

na et ideo semper apud te est misericordia ad quam confugio timendo iusticiam qua punis peccata. i. ad modum misericordie tue que magna est dimitte magnum peccatum meum. Magna enim est mea miseria et ideo magnam exigit medicinam. De graui enim peccato desperandum esset nisi magna misericordia dei esset que quanta sit diffiniri non potest. Nec dicens locum aufert iudicio. i. discussioni quia factum concedit.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum in effectu quas ab initio seculi in peccatorum remissionibus multipliciter ostendisti (dele iniquitatem meam). i. culpam et offensam multiplice. hoc est ad modum miserationum tuarum que multe sunt et superant multitudinem quamlibet peccatorum dele iniquitatem que multiplex est scilicet homicidium fraudem et adulterium. hic ostendit peccatum suum et magnam esse et multiplex. Qui enim magnam misericordiam et multiplicem miserationem deprecatur magnam et multiplicem misericordiam confitetur. Opponitur ergo magna misericordia magno peccato et multitudo miserationum multitudini peccatorum. Propterea adhuc subiungit.

Amplius laua me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me.

Amplius. i. plus quam ego te rogare sufficiam (laua me) fonte et aqua misericordie et gratie tue (ab iniquitate mea) ut dimittas que conscientia me trahit. et adicias quod animo non possumus (et a peccato meo munda me). i. ita laua ut plene munda ut nullum remaneat peccati vestigium. i. obligatio ad supplicium. Plus iniquitas quam peccatum sonat. cum ergo penitens iste orat ut ab iniquitate lauetur et a peccato mundetur tam a grauiori quam a leuiori culpa curationem postulare videtur. Sed nec per misericordiam peribit iusticia ut peccatum sit impunitum et ideo subdit allegando causam quare sibi dimitti postulat.

Quia iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper.

Quia iniquitatem meam detestanda (ego cognosco) secundum penitentiam et satisfactorem ac tantum vere penitens non dissimulo et ideo peto ut tu ignoscas quia ego punio tu ne punias (et peccatum meum contra me est semper). i. displicet mihi et detestor illud tantum mihi contrarium vel contra me. i. coram me est semper et ante oculos cordis mei per recordationem et contritionem amaram. Ego illud video ad dolendum tu id ne confideres ad puniendum. Attende quid facit deus Si memor sis peccati tui ille non erit memor. Si in

eius oblitus fueris deus eius memorabitur.
Agnosce & emenda ac p[ro]fite[re] deo et dic
Tibi soli peccaui et malum coram te fe-
ci: vt iustificeris in sermonib[us] tuis et vin-
cas cum iudicaris.

Tibi soli peccaui id ē quod peccaui tibi so-
li attribuitur ad iudicandum et puniendum et
etiā ad simpliciter relaxandū: cui soli reddē-
da est ratio de peccato quia solus es sine pecca-
to et solus potes curare a peccato (et malum co-
ram te feci). i. in tua p[re]sencia facere nō erubui q[uod]
vbiq[ue] es et quem nullū latet secretum qui etiā
solus cognoscis quale et quantū sit cuiusq[ue] ma-
lum. **E**t ideo etiā peto tibi miseri[re] vt iustifi-
ceris id ē iustus et verax inueniaris (in sermo-
nib[us] et verbis tuis) quibus p[ro]misi veniā
penitenti (et vincas cum iudicaris). i. cum qui-
dam p[ro]p[ri]e intelligentes iudicent te nō misere-
ri criminaliter lapsis: cōvince illos et sententiā
eorum destrue parcendo tibi criminaliter la-
pso. vel (cum iudicaris) a diabolo non debere
tibi peccata dimitti quia multa grauiā s[ed] tua
misericordia vincat iniquū iudiciū eius vt
mei miserearis

Ecce enī in iniquitatib[us] cōceptus sum:
et in peccatis cōcepit me mater mea.

Ecce enī in iniquitatib[us] cōceptus sum) scilicet
in peccato originali (et in peccatis concepit
me mater mea) s[ed] in cōcupiscentia libidinis.
quasi diceret. mater mea me cōcepit cū delecta-
tione peccati: ego cōceptus contraxi meū ini-
quitatem originalis delicti ex quo patior diffi-
cultatem ad bonū et p[ro]nitatē ad malum p[ro]-
pter que peccatum hoīs est magis remissibile:
et merito debes me misericordiā tuā petentē
exaudire. **E**cce nuda et humilis confessio de
vno arguitur et omnia nō t[ame]n actualia sed etiā
originalia confitentur vt oīm peccatorū veniam
mereatur et ideo misericordiā p[ro]p[ri]e cōmonet iu-
dicis ne cōdemnetur. **U**t enī dicit **Leo**. Non
remanet in iudicio condemnandū quod fuerit
cōfessione purgatum. **I**deo autē cognosco et
cōfiteor ac peniteo peccatū meum

Ecce enī veritatē dilexisti: incerta et oc-
cultā sapientie tue manifestasti mihi.

Ecce enī in manifesto est q[uod] (veritatem) con-
fessionis seu verā p[ro]fessionem vt reus se accuset
(dilexisti) sup[er] sacrificia. vel (veritates dilexisti)
qua peccata punias licet p[ro]p[ri]e ea indulgeas. i. im-
punita peccata etiā illo[rum] quibus ignoscis non
reliquisti. **S**ic p[ro]gasti misericordiā vt serua-
res et veritatē. **I**gnoscis cōfidenti sed seip[su]m pu-
nienti. **M**isericordia ergo est q[uod] homo libera-

tur: veritas q[uod] peccatū punitur. **E**t confido q[uod]
tibi parcas quia iam (incerta et occulta) my-
steria (sapientie tue) id est filij tui (manifestasti)
id est p[ro]phetico spiritu reuelasti (mihi) videlicet
incarnationē: passionem: resurrectionē: a scen-
sionem et aliā plurima. **I**ncerta dicit p[ro]pter iu-
deos qui hec legebant et dubitabant: **O**cculta
p[ro]pter gentes que hec omnino nesciebāt. **E**t ideo
certus sum q[uod]

Asperges me dñe isopo et mūdabo: lau-
abis me et sup[er] niuem dealbabo.

Asperges me isopo id est sanguine Christi.
hoc est sicut in passione fideles asperges: ac vir-
tute charitatis et humilitatis (et sic (munda-
bo) a peccatis. **I**sopus enī herba humilis he-
ret petre radicibus: aufert inflationem pulmo-
nis **H**ic in mysterio aspergitur qui radice cha-
ritatis fixus in humili christo sup[er]bie tumores
humilitate depellit: humilitatemq[ue] passionis
christi imitatur et ita mundatur. **S**ed q[uod] parū
est mundari a sordib[us] peccatorū nisi contingat
decorari candore virtutum: ideo subiungit (la-
uabis me) aqua baptismi. i. sicut in baptismo
lauabis fideles tempe gratie et infusione gratie
tue (et sup[er] niuem dealbabo). i. incompatibilis
ter: quia dealbatio spūalis maior est et melior
q[uam] corporalis: et candor iustificate anime oīm
candorem sup[er]at visibilis creature. **E**t sic

Auditui meo dabis gaudium et leticiam
et exultabunt ossa humiliata.

Auditui meo (interiori) dabis gaudiū) de re-
missione peccatorū reuelando mihi ea esse di-
missa (et leticiam) de p[ro]missione salutis eterne.
Unde gaudiū refertur potest ad p[re]sentem grām:
leticia ad futuram gloriā (et audita interius re-
missione et p[ro]missione) exultabunt ossa humili-
ata). i. spirituales vires que intus latent et cor-
pus sustentant prius turbate in contritione et p[ro]-
penitentiā humiliate. **E**t virtutes et dotes aīe
que per peccatū fuerant depreste et per remissi-
onem peccati resuscitate exultabunt. i. exultati-
onis causā mihi erunt. **E**t vt hec fiant

Auerte faciē tuā a peccatis meis: et oēs
iniquitates meas dele.

Auerte) et amoue (faciem tuam) nō a me sed
(a peccatis meis) obliuioni ea dando. i. ne vi-
deas nec recorderis illa amplius ad punien-
dum: quia ego ea ante faciem meam habeo ad
penitendum. **S**i enī homo peccatū aduertit et
inde faciē suam nō auertit deus auertit faciem
ne puniat. hoc autē facit deus quando p[ro]pter pe-
nitentiam peccata hoīm dissimulat: quādo nō
reminiscitur: quando non requirit: quando nō

punit: et auertendo (omnes iniquitates meas)
originales et actuales p̄teritas presentes et fu-
turas (dele) de tua noticia et memoria ne puni-
as. Quas cum deleueris

Cor mundū crea in me deus: et spiritus
rectum innoua in visceribz meis:

Cor mundum quod diligit mundiciā quo
te videam (crea in me) o (deus) et ut deus quasi
nouum aliquid. i. per grām que infunditur per
creationem munda cor meum qđ p me macu-
latum est (et) aufer inde malas cogitatōes (spi-
ritum rectum) ad videndū et discernendū sicut
antea rectus fuit in me (innoua in visceribz) et
interioribz (meis) id est in interiori hoīe meo vñ
de peccatum eruit quem inueterauerat peccas-
tum rogo vt innouet gratia. Per factū meū cur-
uata erat rectitudo spiritus mei ad malum per
gratiā tuam dirigatur vt sicut prius recte et in
veritate incedam.

Ne p̄icias me a facie tua et sp̄m sanctū
tuum ne auferas a me.

Ne p̄icias. i. de cetero p̄iici non sinas
(me) tanq̄ a te reprobatum (a facie tua). i. a pre-
sentia vel beniuolentia tua: Ne sicut **Abayn**
et n̄l a te efficiar p̄iiciantur a te peccata mea
nō ego. (et spiritū sanctum tuum) restitutū mi-
hi p penitentiam. i. sp̄s sancti donū et gratiāz
(ne auferas a me) **Altra** nō dicit da sed ne au-
feras qz qui confitetur et penitet iam donū spi-
ritus sancti habet a quo solo cōfessio et puni-
tio peccati est. Cū enī sibi quisq̄ irascitur et displicet
sine dono sp̄s sancti non est. **Uel** (spiritus
sanctum). i. sp̄m p̄phetie qui sibi preciosus erat
valde. Et p ipm spiritum

Redde mihi leticiā salutaris tui: et spū
principali confirma me.

Redde mihi. i. restitue quia peccando ami-
si (leticiā salutaris tui) id est de spe salutis et
saluatōis tue. vel (leticiā salutaris tui) id est
illam exultationē christi tui quam in eo prius
q̄ peccarem habui (et spiritu principali) et po-
tente. i. spū sancto et p gratiam eius qua mihi
ignouisti et me innouasti (confirma me) in hac
leticia et gratia vt ip̄e sp̄s in me nō vicia prin-
cipentur: et me a recidiuo preseruet. Non enim
sufficit sanare nisi firma sit cura que adhibet.
Unde **Iosue** non mouit castra circumcisoz
donec penitus sanarentur. Et ita grā cōfirma-
tus non ero ingratus. sed

Docebo iniquos vias tuas: et impij ad
te conuertentur.

Docebo iniquos vias tuas) id est mandata
tua vel miscōiam et veritatem vt aliq̄ exemplo

meo de misericordia sperent et veritatem iudi-
cij timeant et ita veram agant penitentia: et in
bono habeant p̄seuerantiā. Sancti enim viri
sicut suam ita et aliorz querunt salutem vñ de et
subdit (et impij) me imitantes (ad te cōuertē-
tur) per veram p̄niam. **D**igna est in hoc ver-
bo diuine misericordie cōmendatio et peccan-
tium consolatio. Ita enī plenus est deus adipe
miscōie vt nō solum cōuersis sed etiam impijs
p̄mittatur salus. Et vt possim alios docere or-
dinate et liberior: prius

Libera me de sanguinibz deus deus salu-
tis mee: et exultabit lingua mea iustici-
am tuam.

Libera me de sanguinibz). i. corruptōibz
carnis vel de peccatis multis quia minus lan-
ne dicendo pluraliter sanguinibz multa pecca-
ta intelligi voluit que veniunt et trahuntur ex
origine carnis peccati. i. ex carne per originale
peccatum corrupta o (deus) creator (deus) re-
formator (salutis mee) dator et p̄seruator (et)
tunc (exultabit) id est exultando seu cum exul-
tatione laudabit et annūciabit (lingua mea iu-
sticiam tuā) qua iustificas impium: suscipis cō-
fitemem: parcis penitenti: et dimittis peccatis
penitenti eo q̄ p̄misisti. **N**ec hoc possum sine
te sed tu

Dñe labia mea aperies: et os meum an-
nūciabit laudem tuam.

Dñe) qui omnia potes (labia mea) que pro-
pter peccata prius ad bonū clausa erant et p-
pter peccatoz conscientia loqui nō p̄sumebāt:
(aperies) id est idonea facies ad laudandum et
predicandum culpam remittendo et gratiam
infundendo et tunc (os meum) etiam cordis
archanum (annūciabit laudem tuam) di-
gne quia non est speciosa laus in ore peccato-
ris. **H**anc enī laudem sez q̄ me peccantez nō
reliquisti q̄ cōfiteri monuisti q̄ mundasti: hec
obtendo et ideo laudem dico quia magis est tibi
acceptabile q̄ legalia sacrificia offerre.

Quā si voluisses sacrificium dedissem
vtiqz: holocaustis nō delectaberis.

Quonia si voluisses sacrificiū legale siue fi-
gurale quod pro expiatiōe peccati solebat of-
ferri (dedissem vtqz) et vere offerrem tibi: sed sa-
crificijs et etiā (holocaustis) veteribus que sunt
digniora (nō delectaberis) nec eis placatis vi-
debat p̄pheta tps gratie quo hec figuratiua de-
beant cessare nā oīa in aduentu christi respu-
untur nec modo vt prius deo offerunt. **Q**uid
ergo est offerendum ad placandū deum. **N**on
pecudes non būrci nō quecūqz animalia quia

non vult pro peccato holocausta in quibus cre-
matur caro aliena. **Sed**

Sacrificiū deo spiritus contribulatus
cor contritum et humiliatum deus non
despicies.

Sacrificiū peccatorū (deo) placens et gra-
tum est (spiritus contribulatus) id est simul cum
corpore tribulatus et p peccatis plurimū auci-
atus ut spūs teratur dolore et corpus affictōe.
vel de suis et aliorū peccatis turbatus in quo
datur spes venie cōuertendis si penitere velint
Hoc enī sacrificio peccata solvuntur. quia (cor
contritum) prius p compunctōnem (et) deinde
(humiliatū) p confessionem non elatum p pec-
cati exculationem o (deus nō despicies) immo
gratanter respicies et accipies. **Vnus enī** di-
citur et plus intelligitur. **Ergo** cōtribulatio in
satisfactione operis: contritio in dolore cordis:
humiliatio in cōfessione oris faciunt gratū deo
sacrificiū. **Qd sacrificiū** ut tibi fiat

Benigne fac dñe in bona voluntate tua
syon: ut edificentur muri hierusalem.

Benigne fac id est largam benedictōem et
misericordiaz impende peccata dimittendo et
grām conferendo. o (domine) cui tale placet sa-
crificiū (in bona voluntate tua) .i. et gratuita
gratia tua nō ex meritis suis (syon) id est eccle-
sie tue militanti que est in speculātōe sup nozū
et aliquid speculatur quod sperat et ex vniū la-
pidibus videlicet fidelibz animabus (edificen-
tur muri hierusalē) .i. vterqz paries ecclesie scz
iudaicus et gentilis in fide spe et charitate cō-
struatur ad edificandā ecclesiā et muniendā.
Syon interpretatur speculatio in hierusalem
visio pacis. **Agnosce** ergo vos in syon et hic
rusalem si certā spem futurā expectatis et si pa-
cem cum deo habetis.

Tunc acceptabis sacrificiū iusticie ob-
lationes et holocausta: tunc imponent su-
per altare tuum vitulos.

Tunc scz cum ecclesiā cōstruxeris (acce-
ptabis) a fidelibus et gratū habebis (sacrifici-
um iusticie) id ē iuste laudis tibi debite: vel bo-
norum operum tibi placentium. acceptabis
etiā (oblationes) de rebus exterioribz. .i. sacrifi-
cium elemosynarum (et holocausta) igne con-
sumenda id est sacrificiū mortificationis: et (tūc
imponent) .i. offerent (super altare tuū) quod
est fides vbi sacrificia offeruntur: qz quicquid
offertur p fidem offerri debet. (vitulos) id est sa-
crificiū mortis se ipsos martyrio exponētes:
et sicut vitulos ad mortē duci pmittentes. **Vel**
(vitulos) .i. seipsos innocētes novos a iugo

legis et peccati liberos hostiam viūā sanctam
tibi placentem.

Oratio.

Proflue miserationis ineffabile nomen de-
us trinitas qui humani pectoris antrum emū-
dans vicijs sup candorem efficis niuis: inno-
ua qsumus in visceribus nostris spm sanctū
tuum quo laudem tuā annunciare possimus:
ut recto principalibz spiritu cōfirmati mereā-
mur eternis sedibus in hierusalem celeste com-
poni. **Per dñm.**

Psalmus de culpa et pena hominis
peccatoris et iniqui: et econtra de meri-
to ac premio innocentis et iusti.

ps. li.

Quid gloriaris in

malitia: qui potens es iniquitate?
Auctor psalmi. **pheta David.** **Ti-**
tulus talis est. **In finem** intellectus **David** rē.
Hec persecutio et **Dohet** accusatio impleta est
et quotidie impletur in ecclesia. **Igitur** intelle-
ctus huius psalmi in finem tempoz est referē-
dus quo impij damnabuntur et boni remune-
rabuntur et attribuendus est **David** .i. cuilibet
fidelī: habiū de eo negocio quod significatū
est cum venit **Dohet** idumeus id est terrenus ali-
quis malicia motus: qz **Dohet** interpretatur mo-
tus: et idumeus terrenus. et nunciauit **Sauli** qui
interpretatur appetitio p quē significatur mors.
quia sicut hunc peccator **pls** a deo petijt rex
ita nos p illicitū appetitū acquisiuius mor-
tem et appetitus malus anime mors est: et dixit
ei instigando cum ad psecutionē venit **David**
id est quilibet fidelis in domū **Abimelech** qui
regnum patris mei interpretatur. .i. in consortiū
ecclesie in qua regnat deus pater. **Saul** enī et
Dohet psequentes **David** et **Abimelech** signi-
ficant regnum terrenū et transitoriū nō ad vis-
tam sed ad mortē pūens quod psequitur bo-
nos ad regnū celeste ptinentes. **Materia:** pec-
catoris iniqui culpa et pena: iusti vero meriti
et premium. **Intentio:** retrahere fideles a malo
et allicere ad bonum. **Sententia** in generali: p
pheta in isto psalmo in persona sua seu fidelis
anime loquitur de quolibz iniquo qui glorian-
do de malicia sua iniquē potenter agit iniquita-
tem et detractōnem diligit: cui etiā penam fina-
lem scz eternā damnationē predicit. et similiter
loquitur de iusti merito et premio. **Postqz** ergo
supra egit de penitentia: agit nunc de duobz ge-
neribus hoim quoz vnum est terrenum aliud
celeste. vñ psequit: aliud patitur. vñ gloriat
in malicia: aliud in deo: intendens peruersum